

Centrul Misionar de Tineret "Ioan Bunea" din Sângeorz-Băi,
Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Mărturisitor pentru cauza catehizării tineretului

Părintele Profesor Ioan Bunea a fost unul dintre mărturisitorii pentru Hristos din România. Lui îi erau foarte limpezi cuvintele Mântuitorului: *Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri* (Matei 10, 32-33).

Și nu s-a lepădat, ci a mărturisit. După ce s-a instalat guvernul comunist în România, în 1948, a fost scoasă Religia din școală. „Omul nou” trebuia format fără credință și fără Dumnezeu. Or, ora de Religie era totalmente potrivnică acestui deziderat. Așa că au măturat-o din învățământul public.

În această situație, cei mai conștienți slujitori ai Bisericii, dându-și seama ce se întâmplă, au căutat mijloacele prin care, măcar în parte, să se facă educația religioasă a copiilor și a tinerilor. Și mijlocul cel mai potrivit era catehizația. Această catehizație, atât cât s-a putut, au făcut-o preoții mai curajoși și râvnitori, la biserică.

În Cluj, profesor distins și bun teolog, a fost Părintele Ioan Bunea. Pe el l-a solicitat Părintele Vicar, profesorul Liviu Galaction Munteanu, să alcătuiască o programă de catehizare. Această programă avea menirea să îi ajute pe preoți să facă în biserică o catehizație coerentă, atât cât era posibil. Alcătuirea ei fusese hotărâtă într-o întrunire a Consiliului Eparhial din 1958.

Urmarea? Părinții profesori Liviu Galaction Munteanu și Ioan Bunea a fost închiși, făcând ani grei de temniță, primul dintre ei murind acolo, iar cel de-al doilea ieșind în 1964 cu sănătatea zdruncinată. Se demonstra încă o dată perfidia ideologică a sistemului care, pe de o parte, clama libertatea religioasă, iar, pe de altă parte, restrângea la maximum drepturile oamenilor de a-și educa copiii după propriile lor convingeri.

Oamenii aceștia care au suferit pentru o cauză merită toată prețuirea și cinstirea noastră. Acesta este motivul pentru care ne-am hotărât ca „Centrul pentru Tineret” din Sângeorz-Băi să poarte numele „Ioan Bunea”. Peste ani, considerăm că acest lucru va constitui o mică reparație morală pentru un om mare.

Rămâi stupefiat cum, după ce România a trecut prin această experiență amară, mai sunt oameni care ar dori scoasă educația religioasă din școală. Pentru această educație au suferit oameni de excepție ca Părintele Ioan Bunea, iar alții, ca Părintele Liviu Galaction Munteanu, au murit în temniță.

În acele momente grele, Părintele Ioan Bunea și familia dânsului se considerau părăsiți de toată lumea, inclusiv de Arhiepiscopul Teofil. Adevărul este că Arhiepiscopul Teofil a intervenit la Patriarhul Justinian, lucru pe care poate că Părintele Ioan Bunea nu l-a știut niciodată. De ceea, în amintirile sale, găsim și unde de reproș.

Pe data de 30 iulie 1959, în scrisoarea pe care i-o trimitea Patriarhului Justinian, cu referire la Părinții Liviu Galaction Munteanu și Ioan Bunea, Arhiepiscopul Teofil scria: *Aș fi deosebit de fericit ca odată ajuns acest caz la Procuratura Generală, cu sprijinul Preafericirii Voastre, să fie înțeles pe deplin faptul că Preoții Munteanu și Bunea au avut intenții curate de servirea Bisericii Ortodoxe Române care, față de regimul democrat popular din patria noastră, se comportă cu loialitate și atașament*¹.

Ce a făcut Patriarhul Iustinian nu mai știm, mai mult ca sigur că a intervenit, dar stăpânirea avea urechile surde când era vorba de glasul Bisericii. Și cine era ascultat atunci când, pentru lucruri neînsemnate, care nu plăceau puterii, făceai ani de temniță?

Părintele Ioan Bunea a fost arestat în 1959, rămânând în închisoare cinci ani de zile. A muncit în condiții inumane la canalul Dunăre – Marea Neagră și-n alte penitenciare. A fost eliberat în 1964, rămânând marcat de chinurile din temniță, dar reluându-și activitatea atât ca preot, cât și ca dascăl.

Pe lângă faptul că a fost un dascăl de excepție, a fost și un mare predicator. Ne-a lăsat predici la duminici și sărbători, la botez, cununie și înmormântare. Iar ca teolog în domeniul sistematic, ne-a pus la îndemână „Din galeria marilor convertiți”, „Fenomenologia conștiinței morale”, „Psihologia rugăciunii” și alte lucrări. Și-a iubit și țara, mărturie fiind cartea „Frăția credinței și frăția națională”. Sunt multe alte lucrări rămase de la el.

A trecut la Domnul pe 6 iulie 1990 și, iată, că exact după 25 de ani se inaugurează „Centrul Misionar pentru Tineret Ioan Bunea”, lângă biserică pe care a ctitorit-o cu mulți ani în urmă. Încă o dată realizăm că lucrurile nu sunt întâmplătoare.

Atunci, în iulie 1990, ca episcop tânăr, participam la înmormântarea lui, în Lunca Arieșului. Iar acum, ca Arhiepiscop și Mitropolit matur, particip la inaugurarea acestui așezământ foarte important, care îi poartă numele. Să dea Dumnezeu ca tinerii noștri, privindu-și cu atenție înaintașii, să le urmeze credința și demnitatea!

¹ AAC, Dosar 6/1959, vol. II, nr. 5642/959.

DIN SUMAR:

– Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea”

– **PR. TUDOR MUDURE-IACOB**.....(p. 2)

– Părintele Profesor Ioan Bunea

în amintirile unui ucenic – **PR. PROF. UNIV. VASILE STANCIU**...(p. 2)

– Despre veterani – **ALEXANDRU NEMOIANU**.....(p.3)

– Arhiepiscopul Justinian Chira
al Maramureșului și Sătmarului

la vârsta și înțelepciunea patriarhale – **PR. IUSTIN TIRA**.....(p. 4)

Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea”

Pr. Tudor Mudure-Iacob

Coordonator proiect,
Inspector pentru tineret

Le data de 7 iulie 2015 este inaugurat Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea” de la Sîngeorz-Băi, slujba de binecuvântare fiind oficiată de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI, înconjurat de către un sobor de ierarhi, preoți și diaconi.

Piatra de temelie a fost pusă de către Înaltpreasfinția Sa în data de 26 aprilie 2012, iar lucrările de construcție au început în luna noiembrie 2012. Prin contribuția Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, prin purtarea de grijă a ÎPS ANDREI, datorită implicării Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și cu sprijinul președintelui Emil Radu Moldovan, construcția complexului s-a realizat pe durata a 2 ani și 8 luni (noiembrie 2012 - iulie 2015).

Finalizarea acestor lucrări nu ar fi fost posibilă fără aportul echipei de proiectanți S.C. ArsLonga S.R.L. Cluj-Napoca, al constructorului S.C. DIMEX 2000 Company S.R.L., reprezentat de Ioan Scurtu și ing. Ioan Nicolae Scurtu, ing. Bota Dionisie - diriginte de șantier, Pr. Ioan Dâmbu, protopop al Năsăudului și ec. Sorin Câlea - consilierul economic al Arhiepiscopiei. Proiectul a fost coordonat de către Pr. Tudor Mudure-Iacob.

Ansamblul cuprinde două corpuri unite printr-o pasarelă la al doilea nivel și este compartimentat astfel:

Corpul A - zona de primire, bucătărie cu spații anexe, depozite, sală de mese și circulații verticale.

Corpul B - sală multifuncțională, birou, cabinet medical și spații anexe. În cadrul centrului funcționează biblioteca „Sf. Ioan Iacob”, filială a Bibliotecii Județene „George Coșbuc”.

Mansardele sunt constituite exclusiv din locuri de cazare, 2-4 persoane/cameră cu grupuri sanitare proprii, însumând un total de **70 locuri de cazare**.

Spațiul de joacă și recreere este unul atractiv, cu acces la teren sintetic de sport, curtea fiind dotată cu leagăne, bănci de relaxare, alei pentru plimbare și având deschidere către pădure, în eventualitatea organizării de drumeții.

Scopul acestui centru este de a oferi tinerilor și copiilor un climat corespunzător în vederea desfășurării de activități non-formale care să permită o perpetuare a educației spirituale. De asemenea, prin organizarea de tabere, școli de vară, conferințe, sesiuni de comunicări și acțiuni de socializare în acest spațiu, se urmărește o reconfigurare a intereselor tinerilor prin relaționarea cu alți tineri într-un mediu care îmbină jocul, comunicarea, învățarea și spiritualitatea.

Fiind sub egida misionarismului, acest centru va încerca să se raporteze și la filiera filantropică, prin oferirea unei mese calde tinerilor nevoiași din localitate. Îmbinând diverse tipuri de activități practice, comunicare, jocuri și prezentări, centrul multifuncțional va reprezenta un nucleu de formare și colaborare între tineri, ținta fiind aceea de a consolida educația spirituală și de a încuraja voluntariatul ca model al creștinismului. În plus, există posibilitatea închirierii și altor asociații sau ONG-uri în vederea derulării de activități specifice.

Așadar, proiectul presupune un act de dăruire prin care Biserica „îi răsfață cu bunătate pe tineri”, conturându-le o viață mai bună, finalitatea fiind aceea ca, la rândul lor, tinerii să dăruiască mai departe bunătate comunității în care se regăsesc.

Părintele Profesor Ion Bunea în amintirile unui ucenic

25 de ani de la plecarea sa la cer

Pr. prof. univ. Vasile Stanciu

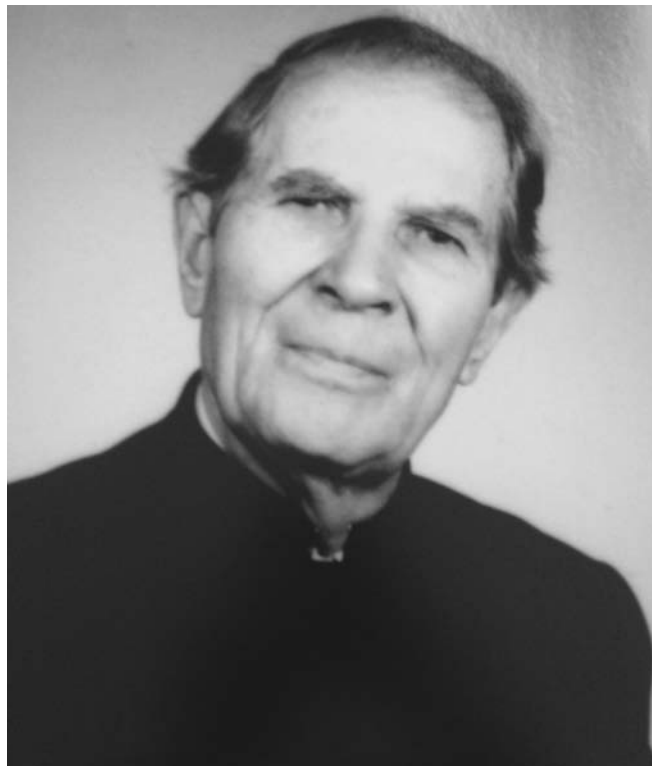
In anii uceniciei mele în cele ale Teologiei și Muzicii am cunoscut profesori și profesori. Aproape de la toți am învățat câte ceva folositor în activitatea de mai târziu de la catedră. Între cei de la care am învățat că trebuie să-ți cultivi o conștiință curată, nepătată de compromisuri de orice natură, s-a numărat și părintele Ion Bunea.

În toamna anului 1974 eram declarat admis la Seminarul Teologic din Cluj-Napoca. O bucurie negrăită a inundat sufletul de atunci al unui copil de 15 ani, care-și căuta rostul în viață îmbrățișând o vocație care se manifesta tot mai pregnant și aproape inexplicabil. Primul contact cu noua școală teologică clujeană a fost și primul șoc. Plecat dintr-o familie de țărani din podișul Târnavelor transilvane, cu dorința fierbinte de a deveni preot, școala care mă aștepta m-a primit cu un aer de sobrietate pe care nu l-am mai respirat până atunci. Regim de internat similar unei școli vocaționale, disciplina arcană, orar precis al activităților, rugăciune, meditație, pregătirea lecțiilor pentru a doua zi, somn la ore fixe, scularea de dimineață la fel, respectul față de elevii din anii mai mari, masa, spectacole de teatru și operă cu abonament, timp liber drămuț cu multă zgârcenie, plecatul acasă doar pe timpul vacanțelor, profesori și pedagogi de ținută, care impuneau respect, toate acestea făcând parte dintr-un tacâm al unei noi etape din viața mea, m-au modelat de așa manieră încât la scurt timp am început să devin un alt om.

Prima întâlnire cu părintele Ion Bunea s-a întâmplat la ora de Catehism, dându-mi fiind profesor de Catehism, Morală și Dogmatică. Intra în sala de curs un bătrânel ca la 70 de ani, de înălțime mijlocie, destul de robust, cu părul rar, pieptănat într-o parte, îmbrăcat într-un costum negru, pulover negru la baza gâtului și cămașa albă. Ținea în mână catalogul și Noul Testament, în filele cărui erau ascunse o sumedenie de notițe. S-a prezentat. Avea o voce gravă, sacadată, de bas-bariton, cu ecou până în străfundurile ființei noastre. În sala de clasă era o liniște adâncă. Nu mișca nimeni un deget și nu schița vreun gest. Ne-a strigat pe nume pe fiecare, întrebându-ne de unde venim. A urmat o scurtă prezentare a disciplinei pe care o preda clasei noastre, formată din 52 de elevi din toată Transilvania. Și ceea ce era mai important pentru noi, cerințele profesorului pentru noua disciplină: o minimă listă bibliografică de literatură, din care nu lipseau lucrări de Gala Galaction, Ion Agârbiceanu, Lamartine, Giovanni Pappini, Henryk Sienkiewicz, Dostoievski ș.a., și prin care eruditul profesor urmărea o largire a orizontului nostru intelectual prin parcurgerea unor lucrări de mare valoare morală și religioasă. Conținutul lecțiilor de Catehism erau argumentate de texte biblice, pe care trebuia să le memorăm și fără de care nu era posibilă promovarea. Profesorul Ion Bunea n-a lipsit niciodată de la ore și nici n-a întârziat un singur minut, dar nici nu lua din timpul dedicat pauzelor dintre ore. Mi-a rămas întipărită imaginea unui dascăl de vocație, foarte exigent, foarte bine pregătit profesional, care nu zâmbea niciodată, cu un discurs perfecționist pe care îl reproduceam în scris cuvânt cu cuvânt în caietele noastre. Evaluarea se făcea la fiecare oră de curs, de regulă la începutul lecției, și nu permitea nici cea mai vagă intenție de furt. Pentru promovare, la părintele Ion Bunea trebuia să știi, și ca să știi, trebuia să te pregătești cel puțin 2 ore zilnic. Era destul de reținut la notele de 10, dar le dădea cu satisfacția sinceră a profesorului care-și răsplătește elevul după știință

și nu după simpatie. Nu accepta vreo intervenție, nici chiar din partea episcopului sau a altui cadru didactic. Ca elev, aș fi dorit o mai mare apropiere sufletească de noi, răceala aparentă pe care o resimțeam atunci se datora altor cauze, neștiute de noi, dar pe care le-am aflat mai târziu.

Se apropia ultimul an de studii la seminarul Teologic din Cluj și părintele Ion Bunea a invitat câțiva elevi, între care și pe mine, la dânsul acasă. Locuia într-un apartament modest de trei camere, împreună cu soția sa, învățătoarea Maria Bunea, o distinsă și inegalabilă preoteasă, de care m-am legat sufletește ca de o mamă. Ne-a primit cu un ușor zâmbet pe față, și atunci l-am văzut pentru prima dată zâmbind. Era un zâmbet trist, în care se acumulase de-a lungul timpului multă amărăciune sufletească, multă durere neîmpărtășită, multă nedreptate, încât consolarea și, poate, iertarea, erau singurele rețete de supraviețuire. Atunci am aflat secretul acelei sobrietăți paradigmatică, care încrusta ca într-un tablou bavarian răceala de gheață a unei fizionomii ce nu suporta nici o schimbare. Ca printr-o minune, fața părintelui s-a luminat. Nevoia de împărtășire a unor amintiri câtorva tineri ce se pregăteau pentru un mare examen al vieții devenea tot mai iminentă și irezistibilă. Încă eram într-un regim politic totalitar și ostil Bisericii. Și mai mult ca sigur, amintirile părintelui împărtășite nouă erau ascultate. Dar ce mai conta? Fisura se crease. Apa amintirilor năvalnice nu mai putea fi oprită. Și a

început să curgă, să tot curgă, până ce digul despărțitor al celor două tărâmuri s-a spart și a căzut. S-a făcut o liniște ce nu trebuia tulburată de vreo intervenție verbală. Stăteam cutremurați și înlemniți ca niște stane de piatră. Eram martorii unei spovedanii ce trebuia ținută secretă și devenea publică. Eram părtașii unei taine ținute sub obroc, dar care trebuia să iasă la lumină și să lumineze pe cei din jur. De atunci părintele Ion Bunea, cel ce suferise ani grei de închisoare pentru „simplul motiv” de a fi găsit vinovat, alături de părintele Liviu Galaction Munteanu, pentru alcătuirea la „comandă arhierescă” a unei programe analitice de predare a religiei, a devenit pentru mine nu doar un profesor de elită, ci mai mult decât atât, un părinte capabil să împărtășească o taină dintre multe altele, unui fiu, unui ucenic.

Au trecut anii... a venit Revoluția... a venit libertatea. Eu ajungeam între timp profesor alături de profesorul meu la Seminarul Teologic și eram atât de fericit! Toate proiectele gândite atunci împreună cu alți colegi, pentru reînființarea Institutului Teologic Universitar de la Cluj, desființat de regimul totalitar ateu în anul 1952, și la care părintele a fost profesor, pentru reaparitia revistei „Renașterea”, pentru reînvierea vieții religioase în Biserică, pentru rezolvarea diferendelor cu Biserica greco-catolică, au căpătat contur și prin contribuția competentă a profesorului meu de suflet. În ianuarie, 1990 i-am luat un interviu în 20 de întrebări, cărora le-a dat răspunsuri pertinente și înțelepte. În primele luni ale lui 1990 nu era săptămână în care să nu-i deschid ușa. Până pe data de 6 iulie, când părintele meu de suflet și profesorul inegalabil de Seminar va trece la cele veșnice, lăsând în urma sa o familie aleasă, dar marcată de durerile încercărilor, o operă teologică de mare calitate, ucenici care au învățat cum să-și cultive conștiința fără compromisuri, pentru a rămâne curată toată viața, dar mai presus de toate acestea, amintirea clipelor trăite aievea alături de un mare OM al Neamului și al Bisericii.

Centrul de tineret de la Sângeorz-Băi ce-i poartă numele, inaugurat prin grija și implicarea cu trup și suflet a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei la data de 7 iulie 2015, la 25 de ani de la plecarea sa la cele veșnice, reprezintă un act de cinstire, de iubire și recunoștință adus celui ce și-a dedicat cu dăruire și jertfă întreaga viață lui Dumnezeu și semenilor, asumându-și fără cârtire și cu demnitate crucea, ca pe o povară dulce și eliberatoare.

Tableta lunii iulie Despre veterani

Alexandru Nemoianu

Jackson, Michigan
(Statele Unite)

eteranii erau soldații Romei care, după ce serveau douăzeci de ani sub acvilele unităților militare, erau demobilizați cu onoruri. Ei deveneau cetățeni ai Romei, erau împroprietăriți, și familia ce o aveau era recunoscută sub legile Imperiului Roman. Descendenții lor în chip automat primeau cetățenia Imperiului Romei.

De cele mai multe ori, această împroprietărire și "reșezare" (descălcare!) se făceau în provinciile unde avea loc demobilizarea și, tot de cele mai multe ori, acest lucru avea loc în provinciile care intraseră mai curând în componenta lumii stăpânite de Roma. În fapt, acești veterani deveneau mai mult decât niște cetățeni onorabili. Ei deveneau mai ales susținători și promotori ai valorilor și legilor Romei. Ei estindeau și păzeau aceste valori în acele locuri care erau mai întâi ținta atacurilor barbare.

Este bine să ne aducem aminte că, într-o vreme în care locuitorii Romei și ai altor centre vechi ale lumii, stăpânite de Roma, își pierduseră orice fel de interes în privința cultivării valorilor morale și civice care făcuseră posibil Imperiul Romei în primul rând și luau în răs cuvinte și valori sacre, cum erau: patria, familia, cinstea, într-o vreme în care aceste valori erau ridiculizate de către școlile de epicurei, cinici sau hedoniști, acei veterani stăteau la hotarele Imperiului mândri și gata să își dea viața apărând valorile pomenite și însăși ideea de "Roma".

Acești oameni simpli, proveniți din tot cuprinsul Imperiului, din Nordul Africii și până în Asia și de la Rin până în Britania, sunt cei care au întemeiat așezări și familii, au zidit temple și amfiteatre și au așezat pe veci "sigiliul Romei" acolo unde s-au stabilit.

Veteranii Romei sunt cel mai bine cunoscuți, dar, asemenea lor, fuseseră mai înainte companionii lui Alexandru cel Mare, Macedonul. Într-un fel anume, acești "companionii" ai lui Alexandru cel Mare sunt poate mai exemplari căci niciodată nu s-a extins mai repede și mai temeinic o cultura (cea elenistă) într-un timp mai scurt și pentru a dăinui mai mult decât prin acei oameni, urmașii lui Alexandru, "diadohii".

Alexandru cel Mare a extins cultura elenistică până în India și, de fapt, până la marginile, atunci cunoscute, ale lumii. Acest lucru l-a realizat Alexandru cel Mare printr-o viziune strategică absolut genială și printr-o armată perfect organizată și motivată. Miezul acelei armate l-au alcătuit acei bătrâni "companionii" ai săi, care erau soldați macedoneni intrați sub arme încă din vremea tatălui lui Alexandru, Filip Macedonul.

Acei "bătrâni" au fost cei care în toate bătăliile l-au făcut pe Alexandru cel Mare vestit: la Issus, în asediul Tyrului, cucerirea Egiptului, la Gaugamela și în alte locuri. Alcătuiți în vestita falangă macedoneană, acei "companionii" se dovedeau neclintii și ieșeau mereu biruitori unde era mai greu. Este sigur ca aceasta s-a datorat priceperii lor în mânuirea armelor, dar și credinței pe care-o aveau în conducătorul lor și misiunea lui.

Pentru Neamul Românesc, cuvântul veteran are o semnificație încă mai mare. De fapt se poate spune că Neamul Românesc a înțeles cel mai bine înțelesul profund al noțiunii căci o pare dintre strămoșii Neamului Românesc au fost veterani ai Romei. Iar cuvântul însuși, "veteran", a devenit în limba română "bătrân".

În Neamul Românesc, "bătrânii" s-au bucurat de cinste specială. Documentele îi numesc, într-o modalitate egal exactă și mișcătoare, "oameni buni și bătrâni". Căci lor le revenea datoria de a îndruma treburile de zi cu zi ale comunității și mai ales de a păstra și transmite valorile care făceau comunitatea cu putință. Iar acele valori erau și au rămas: credința în Dumnezeu și în Ortodoxie, dragostea de neam, familie și moșie, omenia. Înțelepciunea românească a cuprins aceste adevăruri în vorba: "cine nu are un bătrân, să-și cumpere unul".

Aceasta stimă față de bătrâni, în calitatea lor dublă de păstrători și transmițători ai valorilor tradiționale, a fost și este combătută cu furie de regimurile "umaniste" de inspirație satanică (comunist, "globalist" etc., care sunt și forma supremă a nomadismului). Tot soiul de vorbe deșarte sunt și au fost folosite pentru a lovi în ceea ce este valoare și credință tradițională. Ele au fost numite "retrograde", "depășite" etc. Dar aceste încercări nu vor reuși căci nu este cu putință ca "răul" să biruie "binele".

Să ascultăm de glasul bătrânilor înțelepți și, împreună cu ei, să creștem în bine așa cum se înalță adevărul din adevăr și așa cum izvorăște lumina din lumina.

Arhiepiscopul JUSTINIAN CHIRA al Maramureșului și Sătmarului la vârsta și înțelepciunea patriarhale

Preot Iustin Tira

ei care au avut privilegiul de a-l cunoaște mai îndepărate pe **Părintele Arhiepiscop JUSTINIAN CHIRA**, au putut ușor observa un adevăr: cu cât s-a dăruit mai mult lui Dumnezeu și oamenilor, iubindu-i și slujindu-i, a devenit tot mai bogat duhovnicește și tot mai puternic; cu cât s-a „risipit” mai mult prin slujire, prin cuvânt, prin rugăciune și, de multe ori, prin lacrimă pentru Dumnezeu și pentru oameni, cu atât i-au răsplătit mai îmbelșugat și Dumnezeu și oamenii, Dumnezeu binecuvântându-l cu ani, cu sănătate, dar mai ales cu roade bogate, iar oamenii iubindu-l.

Iubirea fiilor recunoscători pentru părintele purtător de grijă, ocrotitor și rugător, răbdător și înțelegător s-a manifestat concret și în ziua de 28 mai 2015, când Înaltpreasfințitul Arhiepiscop JUSTINIAN al Maramureșului și Sătmarului și-a aniversat împlinirea venerabilei vârste de 94 de ani, vârstă patriarhală. Au fost prezenți: Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI al Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul JUSTIN SIGHETEANUL împreună cu Permanența Consiliului Eparhial, protopopii eparhiei, stareții și starețele mănăstirilor, autorități civile, militare și academice din cele două județe, preoți și monahi din eparhie.

Încercând o privire retrospectivă peste cei 94 de ani de viață și 74 de ani de slujire a Bisericii (dintre care 42 de ani ca arhieru), se poate observa ușor bogăția roadelor de care aminteam, pentru că toate sunt la vedere și pentru că, la rândul lor, continuă să aducă alte roade în viața Bisericii și a oamenilor.

Nu numai că a *rector*it Mănăstirea Rohia și a ctitorit renumele așezământului în Ortodoxia și cultura românească, ci a transformat-o într-un adevărat focar de iradiere duhovnicească ortodoxă. În acest sens stau ca probă cele peste 30 de așezăminte monahale din județele Maramureș și Satu-Mare, care, aproape toate, își au izvorul în modelul creat în cei 33 de ani de slujire și de reconstruire duhovnicească și gospodărească, realizată cu dăruire și jertfă de către părintele Justinian Chira. Chiar și Centrul Eparhial al Maramureșului și Sătmarului poartă amprenta Rohiei. Puțini monahi se bucură de un astfel de privilegiu.

Rohiei i-au urmat cei 17 ani de slujire ca *Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului*. Ani frumoși în vremuri grele, binecuvântați cu bogate roade duhovnicești, izvorâte din post și rugăciune, din cuvântul Evangheliei propovăduit cu mintea, cu inima și cu pilda, din Sfânta Liturghie, din aplecarea cu răbdare și dragoste înspre sufletul răvășit al preotului și al creștinului deopotrivă. Ca diacon, vreme de 15 ani am fost martorul direct al nenumăratelor vizite pastorale, Sfinte Liturghii arhieresti, sfințiri sau resfințiri de biserici, însoțite în-

totdeauna de cuvântul limpede și luminos, așteptat și ascultat cu sfințenie de către mulțimile imense de credincioși. În Municipiul Cluj-Napoca era o adevărată alergare a credincioșilor care doreau să afle din vreme unde va liturghisi vlădicul Justinian. Amintirea binecuvântată a acelor vremuri a rămas așezată în inima și sufletul credincioșilor și ale preoților deopotrivă.

Sper că nu greșesc prea mult dacă spun aici ceea ce, și dintre preoți, foarte puțini știu. Pentru episcopul Justinian, ajunul pentru Sfânta Liturghie duminicală începea de vineri seara (nu de sâmbătă seara cum începe pentru fiecare cleric și credincios ortodox). Chiar și atunci când Sfânta Liturghie era săvârșită într-una din parohiile eparhiei și era precedată de vecernia de sâmbătă seara cu cuvânt de învățătură și de sfințirea sau resfințirea bisericii în ziua de duminică, toate presupunând un efort fizic și psihic ce depășește cu mult limitele obișnuitului, vlădicul Justinian își respecta cu sfințenie tipicul personal. Jertfa euharistică era astfel însoțită de jertfa personală. De aceea Sfânta Liturghie era roditoare în sufletul și viața credincioșilor.

Celui care cunoaște doar cum se prezintă astăzi *Centrul Eparhial și Episcopia Maramureșului și Sătmarului*, cu tot ce însemnează aici viață bisericească în plan administrativ bisericesc, economic-patrimonial, cultural-educativ, misionar-social și, nu în ultimul rând, monahal, îi este aproape imposibil să creadă că în urmă cu 25 de ani, când episcopul Justinian era instalat la cârma reînființatei eparhii a Maramureșului și Sătmarului, nu exista absolut nimic din toate cele de astăzi. La propriu: „nu avea unde să-și plece capul”. Acestor lipsuri li s-au adăugat adversitatea înverșunată a neortodoxilor care nu puteau suporta un Centru Eparhial ortodox în municipiul Baia Mare, ca și indiferența

și neimplicarea autorităților locale și Județene din acea vreme în rezolvarea solicitărilor legale ale reînființatei eparhii ortodoxe. Și pe unele și pe celelalte, vlădicul Justinian le-a gestionat cu tact și răbdare, cu jertfă, cu rugăciune și cu multă iubire. De aceea le-a și biruit pe toate. Învingătorul a fost însă Hristos și Biserica Sa prin smeritul ei arhieru Justinian, care astfel a devenit și va rămâne în istorie ctitorul reînviatului eparhii a Maramureșului și Sătmarului. Nu mulți arhieru din istoria Bisericii sunt beneficiarii unui astfel de privilegiu.

Pomeneam la început de binecuvântarea lui Dumnezeu. O adevărată binecuvântare pentru eparhie și pentru chiriarhul ei, a fost și alegerea Preasfințitului JUSTIN SIGHETEANUL, ca arhieru vicar al Maramureșului și Sătmarului. Roadele celor 21 de ani de împreună slujire confirmă întru totul acest adevăr. Cu deplină îndreptățire spunea Înaltpreasfințitul Mitropolit ANDREI: „*Tandemul spiritual Justinian-Justin, avva înțelept și ucenicul viguros care preia steagul, ne-a fascinat pe toți și-l admirăm*” (Rev. „RENAȘTEREA” nr. 4/2014, p. 2).

Atât cât va hotărî Cel de Sus, părintele Arhiepiscop Justinian este și va fi ce a fost vreme de 94 de ani: omul lui Dumnezeu între oameni și slujitorul lui Dumnezeu pentru oameni, pentru ajutorul și mântuirea lor. Noi îl vom însoți pe mai departe cu rugăciunea, cu prețuirea, cu recunoștința și cu dragostea fiască.

Părintele Dumitru Stăniloae și legătura dintre Biserică și Medicină

Mircea Gelu Buta

Părintele Dumitru Stăniloae a redactat vreme de peste un deceniu periodicul bisericesc „Telegraful Român” (ianuarie 1934 – mai 1945), din însărcinarea mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului. Cel mai mare teolog român contemporan a fost ziarist și publicist, imprimând nenumărate articole, inclusiv în reviste laice de cultură; îndeosebi în „Gândirea”. De anii în care mai întâi a colaborat, ante 1934, la „Telegraful Român”, ca și de epoca în care a condus publicația, se leagă trei articole ale sale referitoare la legătura dintre Biserică și Medicină. Primul dintre acestea, intitulat „Religia și sănătatea”, datat 4 martie 1931, a fost scris în perioada în care părintele Stăniloae colabora la publicația amintită, fiind un tânăr profesor suplinitor de Dogmatică la Academia Teologică „Andreiană” din Sibiu.

Așezat sub egida „Duminicii bolnavilor”, instituită probabil în acele timpuri, articolul „Religia și sănătatea”, foarte scurt, este încărcat de sensuri și conotații metafizice, din care desprindem: „De când există Sfânta Scriptură și mai ales cartea lui Iov (...), înțelegem că suferința nu poate fi exilată din imperiul vieții. Ea ne urmărește de la naștere și până la extrema agonie, ca un sol al lui Dumnezeu, să ne apropie de El, izvorul nesecat al vieții și al îndurării. Sfântul Apostol Pavel face adeseori amintire, în scrisorile sale, de «rănilor Domnului», împărțite pe trupul său, ca un semn al miraculoasei convertirii de pe Drumul Damascului. // Ce ar rămâne din viața Mântuitorului, când s-ar elimina partea de suferință din această dumnezeiască viață?” ... „Prezența suferinței în ființa noastră – continuă părintele Stăniloae – realizează apropierea lui Dumnezeu de noi. O seamă de virtuți, ca răbdarea, iubirea și mila nu ni le putem însuși decât la școala suferinței”¹.

În continuare, Dumitru Stăniloae formulează trei idei pe care le vom reîntâlni în scrisul său, începând cu aceea că: „Religia și medicina au avut domenii comune. Biserica și Spitalul, religia și medicina sunt aliate nedespărțite. Niciuna nu există prin negarea celeilalte, nu se exclud și împreună formează o entente cordiale”².

Adevărurile acestea ne par obișnuite astăzi și am contribuit la consacrarea lor, la rândul nostru, prin deschiderea de paradiise în spitale și prin colocviile, de-acum devenite tradiționale, intitulate „Medicii și Biserica”, ajunse, în anul 2015, la a paisprezecea ediție. În anul 1931, lucrurile nu erau încă destul de clare ca în prezent și, totuși, părintele Dumitru Stăniloae își exprima încrederea, chiar entuziasmul, față de progresele și capacitățile terapeutice ale unor noi discipline: „O seamă de științe moderne, ca psihologia, fiziologia și psihiatria, au străbătut cu cercetările lor în regiunile subconștiinței omenești, izbutind să descopere resorturi de facultăți, de care omul nu-și dă seamă. Dezvoltarea acestor facultăți neutralizate deschide noi posibilități pentru omenire. Într-o epocă în care științele fizice au dezlegat atâtea enigme nebănuite înainte vreme, ar fi straniu să dubităm că atâtea mistere ale ființei noastre lăuntrice sunt menite să rămâie veșnic pecetluite”³.

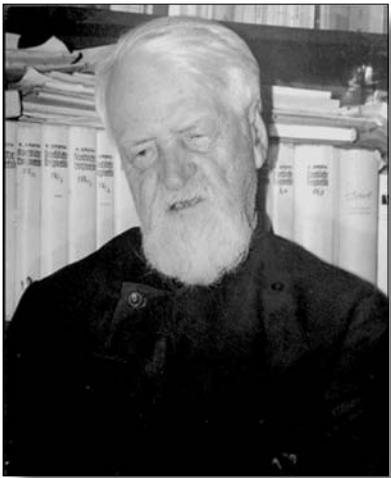
Ultima idee formulată în articolul părintelui Stăniloae, „Religia și sănătatea”, este și o mărturisire de entuziasm, legat de capacitățile neamului nostru de a se vindeca prin credință: „Un popor cu instincte religioase atât de profunde, cum este poporul nostru, e capabil de ascensiune sufletească și să se reculeagă din criza morală prin care străbate, dacă Biserica împreună cu slujitorii ei izbutesc să aplice remedii sigure de învioreare sufletească. Menirea Bisericii și a slujitorilor ei nu e să aștepte după bolnavi să-i vindece, ci să creeze condiții de sănătate robustă și imună în fața epidemiilor și a plăgilor”⁴.

Al doilea articol din tripticul de care ne ocupăm, intitulat „Medicină și credință”, i-a fost prilejuit părintelui Stăniloae de Congresul de psihiatrie, neurologie și endocrinologie desfășurat în zilele de 2-4 octombrie 1938, la Sibiu; mai precis de „două conferințe pentru publicul larg, foarte constructive și importante pentru problema raporturilor între medicină și credință”⁵. Este evident că teologul a urmărit nemijlocit aceste expuneri, susținute de doi savanți ai vremii.

Cel dintâi este endocrinologul Constantin I. Parhon, autentic om de știință, ale cărui convingeri materialiste și vederi politice de stânga aveau să-l propulseze în fruntea Prezidiului Republicii Po-

pulare Române, îndată după abdicarea silită a Regelui Mihai I. Conferința profesorului Constantin I. Parhon îi lasă, pe bună dreptate, părintelui Stăniloae „impresia unei concepții prea mecanice, prea materialiste despre viața omenească”⁶.

Folosind un ton polemic, Dumitru Stăniloae atrage atenția asistenței asupra excesului pozitivist folosit de C. I. Parhon în expunerea sa despre rolul glandelor: „S-a mers însă prea departe în accentuarea importanței acestor secrețiuni produse de glandele endocrine. Mulți medici explică azi toată viața sufletească a omului prin ele”⁷. Refuzul reducerii vieții sufletești, al iubirii, al creației artistice la un cumul de glande și de „secreții” este respins cu argumente logice, calm și ferm de către părintele Stăniloae. Mai mult, pentru a fi convingător, acesta face trimitere, în partea a doua a articolului, la prelegerea unui alt savant, prof. dr. Ion Minea, șef al Catedrei de psihiatrie și neurologie la Universitatea din Cluj (Constantin I. Parhon preda la

Universitatea din Iași), subliniind faptul că acesta are convingeri situate la antipodul celor exprimate de colegul său endocrinolog, întemeiate pe cauzalitate și pozitivism. Iată, rezumată de părintele Dumitru Stăniloae, perspectiva profesorului Ion Minea asupra bolii, așa cum o percepea acesta: „Admirabil a arătat Dl. Dr. Minea că boala astăzi nu mai trebuie să fie considerată ca un «concept natural», produs de o cauză pur materială și indecabilă pe cale pur fizică, printr-o reparare materială. În boală se amestecă cauzalități morale și în decursul ei angajează sufletul, care iarăși influențează boala agravând-o sau ușurând-o. Medicul, dacă vrea să poată vindeca, trebuie să se pună într-un raport personal, de la suflet la suflet, cu întreg omul, însuflându-i pu-

tere sufletească prin credință și prin dragoste și să dezlănțuie astfel din sufletul bolnavului energiile tămăduitoare. (...) // Medicina trebuie să-și revină din ateismul ei, să se îmbibe iarăși de credință. Iar preotului, când are credință multă, trebuie să i se recunoască puterea de a ajuta, mai ales în bolile cu implicații psihice. Celebru psihanalist Jung a declarat că lasă bucuroși și cu încredere o parte din tratamentul psihicilor unor preoți care sunt bine pregătiți”⁸. La trei sferturi de secol de la scrierea acestui articol, nu este greu de înțeles că dreptatea stă astăzi mai aproape de doctorul Ion Minea și de părintele Dumitru Stăniloae, decât de endocrinologul C. I. Parhon.

Ultima piesă a tripticului semnat de Dumitru Stăniloae, intitulat „Preotul și medicul”, este o scurtă notă, apărută în revista „Telegraful Român”, pe prima pagină a numărului din 12 septembrie 1943. Însemnarea face trimitere la o paralelă a lui Teodor Siegfried, autorul studiului „Christliche Wirklichkeitssau”, între preot și medic, lucrarea amândurora fiind întemeiată „pe conștiința unei misiuni a omului față de om”⁹.

Concluzia textului: „Preotul este colaboratorul esențial al medicului la vindecarea bolnavilor. Mai înainte, medicina socotea că poate vindeca prin mijloace pur materiale și prin legi pur mecanice pe bolnavi. Azi, ea își dă tot mai mult seama că vindecarea atârână în mare parte de mobilizarea forțelor spirituale în sufletul omului și cum medicul nu este în măsură să producă acest fenomen, se adresează preotului cu o insistență cerere de colaborare”¹⁰.

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

⁸ Ibidem.

⁹ Idem, „Preotul și medicul”, în „Telegraful Român”, anul XCI, nr. 37, Sibiu, 12 septembrie 1943, p. 1.

¹⁰ Ibidem.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (iunie 2015)

Dacian But-Căpușan

In perioada 29-30 mai 2015, la Sibiu, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din cadrul Universității „Lucian Blaga” a organizat Simpozionul internațional: *A face misiune după modelul lui Hristos III: Parohia și mănăstirea – provocări și implicații duhovnicești și comunitare*. Din partea facultății noastre au participat cu referate: Pr. prof. univ. dr. Valer Bel și Pr. lect. univ. dr. Cristian Sonea.

Luni, 1 iunie 2015, în ziua Praznicului Sf. Treimi, cu ocazia hramului catedralei mitropolitane din Sibiu, ÎPS Sa Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului a conferit distincția crucea șaguniană Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leab și Pr. conf. univ. dr. Gabriel Viorel Gârdan de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca

In perioada 2-3 iunie 2015, Facultatea de Teologie Ortodoxă și Științele Educației din cadrul Universității Valahia din Târgoviște a organizat Simpozionul internațional: *„Lucrarea pastoral-misionară a Bisericii și impactul social și comunitar al acesteia. Istorie, actualitate, perspective”*. Facultatea noastră a fost reprezentată de către părintele decan, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu.

In cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc, în data de 4 iunie 2015, susținerea publică a tezelor de doctorat:

Qumran - istorie și teologie (reconstrucție documentară, abordare exegetică și dezvoltare critică/polemică) a d-rei Adriana Rotar, *Pesah, Shavuot și Sukkot - prefigurare și continuitate* a diac. **Adrian Ioan Medan**.

Cele două lucrări au fost alcătuite sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, la specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică.

In data de 4 iunie 2015 a avut loc sesiunea de comunicări studentești *Misiunea: vocație sau strategie? Modele de misiune creștină* organizată de **Facultatea de Teologie Ortodoxă. Au prezentat referate 24 de studenți de la nivel licență, 11 la nivel master și 14 la nivel doctorat**. Au participat și studenți de la **Facultatea de Teologie Greco-catolică și de la Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca**.

Vineri 5 iunie 2015 Prof. Dimitrios Tselenghidis de la Facultatea de Teologie a Universității „Aristotel” din Thesalonica a susținut conferința: *Există dragoste autentică fără dreaptă credință?* Părintele decan, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu i-a înmănat oaspetelui, la sfârșitul evenimentului, medalia Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

In ziua de 7 iunie 2015 (Duminică părinților și copiilor), la Catedrala Patriarhală au fost premiați de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române câștigătorii Concursului Național de Materiale Didactice *Educația religioasă – tradiție și actualitate*. Premiul al II-lea a fost obținut de către echipa formată din Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie și drd. Teodora Ilinca Mureșanu. Au fost evaluate în cadrul concursului proiectele a 22 de echipe de autori.

Joi, 25 iunie 2015, Prof. dr. Dagmar Heller de la Institutul Ecumenic din Bossey a susținut la **Facultatea de Teologie Ortodoxă** conferința: *What are the Main Ecumenic Issues today?*

In perioada 15-29 iulie 2015 se va desfășura examenul de admitere la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, sesiunea iulie.

Se organizează concurs pentru următoarele specializări, nivel licență: *Teologie Ortodoxă Pastorală, Teologie Ortodoxă Didactică, Teologie Ortodoxă Asistență Socială, Artă sacră*. Și nivel master: *Doctrină și hermeneutică creștin ortodoxă, Ortodoxie românească și viață liturgică, Pastorație și duhovnicie, Artă sacră. Conservarea, restaurarea și crearea bunurilor culturale, Bioetică – Morală, etică și deontologie, Consiliere pastorală și asistență psihosocială*. Înscrierile se vor face, la sediul facultății, în perioada 15-18 iulie 2015. În 21 iulie va avea loc examenul psihologic pentru candidații de la toate specializările și verificarea aptitudinilor muzicale pentru specializarea Teologie Ortodoxă Pastorală, interviul pentru specializările Teologie Ortodoxă Didactică, Teologie Ortodoxă Asistență Socială, precum și pentru licențiați și cei de la a doua specializare, iar în 22 iulie: proba scrisă pentru specializarea Teologie Ortodoxă Pastorală, respectiv proba practică pentru specializarea Artă sacră.

Pentru toate programele de studiu nivel master candidații vor depune, la înscriere, un proiect de cercetare, pe o temă liber aleasă.

Cei care doresc să obțină mai multe informații cu privire la admiterea 2015, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca pot consulta situl instituției de învățământ <http://ot.ubbcluj.ro/>.

¹ DUMITRU STĂNILOAE, „Religia și sănătatea”, în „Telegraful Român”, anul LXXIX, nr. 19, Sibiu, 4 martie, 1931, p. 1.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

⁵ Idem, „Medicină și credință”, în „Telegraful Român”, nr. 41, Sibiu, 9 octombrie 1938, pp. 1-2.

Sfântul Iustin Popovici și aventura cunoașterii lui Dumnezeu

Ierom. Benedict Vesa

Sfântul Iustin Popovici a rămas în istoria spiritualității contemporane drept teologul Dumnezeuului-om și, în consecință, promotorul unei viziuni teantropice a lumii. În perspectiva sa, singura definiție posibilă a omului se poate enunța doar în lumina lui Hristos, care devine model al omului așa cum a fost proiectat de Dumnezeu. În acest cadru, adevărul creștin nu este un concept filosofic sau o simplă teorie, o învățătură sau un sistem, ci un ipostas teantropic¹ viu – Iisus Hristos. Înainte de întruparea lui Dumnezeu, omul nu putea accede la adevăr, dar, odată cu venirea Sa în lume, Adevărul etern, care este Logosul, intră în lume și deschide calea cunoașterii lui Dumnezeu.

Sfântul Cuvios Iustin Popovici, apologet, dogmatist, patrolog, filosof și monah sârguincios, se naște de praznicul Bunevestiri a anului 1894 la Vranie, în sudul Serbiei, dintr-o familie preotească de generații, și primește numele specific acestei zile – Blagoje. Ziua trecerii sale la Domnul va fi tot de praznicul Bunevestiri, 85 de ani mai târziu, întâmplare care îl face pe Mitropolitul Amfilohie al Muntenegrului, unul dintre ucenicii săi, să afirme în ziua înmormântării, la modul poetic, că viața cuviosului s-a desfășurat ca boabele unei metanii, între două închinări ale Arhanghelului: „Bucurate, cea plină-de-har, Domnul este cu tine!”. Chemarea la viață într-o astfel de zi va genera testamentul și principiul de bază după care își va desfășura întreaga misiune în ograda Bisericii – va fi un neobosit propovăduitor al Evangheliei. Un rol însemnat în educația sa profană și religioasă

îl va avea mama sa, Anastasia, și, probabil, acest lucru va sta la baza rezultatelor excepționale pe care le va obține pe perioada studiilor la Seminarul Teologic „Sfântul Sava” din Belgrad. Devenirea sa teologică și duhovnicească va fi condiționată și modelată și de întâlnirea cu Sfântul Ierarh Nicolae Velimirovici, unul dintre profesorii săi de referință. Foarte devreme se simte atras spre viața monahală, iar modelul după care se va conduce este Sfântul Ioan Gură de Aur. Împlinirea vocației sale va întârzia până în anul 1916 din pricina izbucnirii Primului Război Mondial, la care se adaugă și opoziția familiei. După o experiență de infirmier în vremea refugiului din Albania, la 1 ianuarie 1916 va fi tuns în monahism de către Mitropolitul Dimitrie Pavlovici, în biserica din Skhodra, primind numele Sfântului Iustin Martirul și Filosoful. Nu întâmplător își alege acest nume, întrucât în întreaga sa teologie va contrapune filosofiei umaniste filosofia ascetică de factură teantropică. Acest lucru este scos în evidență și de titlul Dogmaticii sale – „Dreptslăvitoarea filozofie a adevărului”.

Alături de alți studenți sârbi va fi trimis la Academia Teologică de la Petrograd pentru a-și continua studiile. Neîndoielnic, se poate intui în această măsură tentativa de protejare a viitorilor slujitori ai altarului de amenințările războiului. Totul se înscrie în interiorul unei pronii căci, la scurt timp după familiarizarea cu viața duhovnicească din Rusia, studenții

sunt trimiși să își continue pregătirea la Oxford. Experiența celor două civilizații devine temelia gândirii sale teologice, care se va concretiza în primă fază în lucrarea „Filosofia și religia lui F. M. Dostoievski”, care ar fi urmat să devină teza sa de doctorat. Aici va trata diferențele dintre umanismul secular și teantropismul ortodox. Va afirma limpede că doar în Hristos, Dumnezeu-om, este posibilă înțelegerea omului și mântuirea lui. Toate tainele cerești și pământești sunt atașate acestui adevăr, toate valorile lumilor pe care omul le poate contempla, toate bucuriile perfecțiunilor pe care omul le poate atinge: „Hristos, în persoana Sa, nu numai că definește adevărul, ci arată și calea către El: cel ce rămâne în cuvântul Său va cunoaște adevărul, iar adevărul îl va face liber (Ioan 8, 32) de păcat și de moarte. În persoana Dumnezeu-omului, Hristos și omul sunt indisolubil uniți. Înțelegerea omului nu este răsturnată, ci este reînnoită, curățită și sfințită. Este adâncită și îndumnezeită, dându-i-se posibilitatea de a cuprinde adevărurile vieții în lumina Dumnezeuului făcut om. În Hristos, Adevărul absolut a fost oferit în totalitatea sa într-un mod personal și real. Iată de ce numai El singur, dintre toți cei născuți pe pământ, posedă cunoașterea integrală a adevărului și o poate oferi mai departe”².

Își continuă studiile în Grecia unde, în 1926, își susține teza de doctorat cu titlul „Problema persoanei și a cunoașterii după Sfântul Cuvios Macarie Egipteanul”, la Universitatea din Atena. În 1922

este hirotonit ieromonah și se va dedica publicării revistei „Viața creștină”, prin intermediul căreia își dorește reînnoirea vieții duhovnicești în rândul societății sârbești. În 1932 va publica opera sa magistrală – „Dogmatica Bisericii Ortodoxe, dreptslăvitoarea filozofie a adevărului”, lucrare care, printre altele, îl va propulsa la catedra universitară până în 1941, când Universitatea din Belgrad va fi închisă. Cinci ani mai târziu va fi arestat de autoritățile comuniste, iar din 1948 până la moartea sa va petrece ca simplu călugăr în Mănăstirea Celie, sub supravegherea organelor de securitate, dar într-o permanentă nevoită aspră. Viața sa ascetică însoțește

truda la cele douăsprezece volume ale „Vieților Sfinților” și finalizarea „Dogmaticii”, manifeste autentice într-o societate supusă presiunilor regimului ateu pe care, în mod virulent, Părintele Iustin le denunță. Trece la cele veșnice în ziua în care împlinește 85 de ani, la 25 martie 1979. La 29 aprilie 2010, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe îl va canoniza cu ziua de prăznuire 1 iunie.

Studiul filosofiei capătă importanță pentru Părintele Iustin în contextul teoriei cunoașterii lecturată în cheie practică. Nu își dorește câtuși de puțin să fie original, ci urmărește să calce pe drumul sigur bătătorit de experiența vie a Bisericii. De aceea se afiliază Părinților care vorbesc eminent de o cunoaștere directă și o simțire aieva a lui Dumnezeu – Sfântul Macarie cel Mare, Sfântul Isaac Sirul și Sfântul Simeon Noul Teolog. Pe această linie, face diferență clară între cunoașterea filosofilor, bazată exclusiv pe rațiune și cercetare, și cunoașterea sfinților, care se realizează prin experiența ascetică și adumbrirea harului. Adevărul nu este simplu un obiect, ci este un subiect viu, este o cale, un țel și un „partener” în aventura cunoașterii. De aceea, potrivit epistemologiei sale, a cunoaște înseamnă a avea acces la viața lui Dumnezeu, prin comuniunea cu Dumnezeu-om în Biserică, dobândind „minteia lui Hristos”: „Omul care dorește să cunoască adevărul trebuie să se facă una cu Dumnezeu-omul Hristos, să devină un singur trup cu El și să ajungă membru al

Breviter

Drumur

Publicăm, prin bunăvoința revistei Renașterea, în premieră absolută, un prim fragment din tragedia în 5 acte (7 tablouri), în versuri, a Mitropolitului Bartolomeu Valeriu Anania. Un text excepțional a cărui filosofie se poate rezuma în două versuri: omul „Este unde nu e! Și nu e unde este”. Un volum de teatru inedit (Fântâna lacrimilor) al Înaltului ierarh se află în curs de apariție la Editura „Școala Ardeleană” din Cluj.

A. S.

DRUMUR:

O, dor divin de viață, dor de viață
Cin'te-a prelinș în suflete pribege?
Din care zvon serafic te culege
Nevrednica fărâma de țărăna?
Sub care har o inimă păgână
Se mistuie'n văpaia rugăciunii?
Mi-ai înflorit corolele minunii,
Tu, dor de viață răsărit pe-o rană
Și oglindit în vraja diafană
A'ncremenirii timpului în clipă!
Mi-ai alintat destinul cu-o aripă
Înfiorată'n noapte! Dor de viață,
Cin' mi-a adus schimbarea mea la față?
Din bezna oarbă-a dorurilor stinse
Mi-au răsărit lumini aprinse
De-o clipă de nădejde. Dor de viață,
Liman nebănuț pe-un țărm de gheață
Ascuns ca un fior în umbra morții,
De-atâta vreme gem în fața sorții,
Hotărnicind credința'n fericire;
Tu, dor de viață, tainică sclipire
A Celui ce tronează peste vreme,
Mi-ai smuls, arhanghel, graiul din blesteme
Și l'ai sfințit cu binecuvântarea!

Valeriu Anania

Trupului Său divino-uman, Biserica (Efeseni 5, 30). Ajungând astfel, unul ca acesta dobândește <<minteia lui Hristos>> (1 Corinteni 2, 16), gândind, viețuind, simțind întru Hristos, ajungând astfel la o cunoaștere integrală a Adevărului”³. Pentru a ajunge la o cunoaștere duhovnicească, omul are nevoie să-și vindece organele cognitive, căci păcatul este un accident care aduce cu sine o anumită asprime și insensibilitate care întunecă procesul înțelegerii. De aceea, procesul cognitiv este, în același timp, unul ascetic, căci păcatul și patima treptat trebuie înlocuite cu virtutea ce reprezintă sănătatea sufletului. Această transformare este rezultatul intervenției directe a harului dublate de sârguința omului în bine. Pe linia celor trei Părinți evocați, Sfântul Iustin vorbește despre trei etaje ale cunoașterii – contra naturii, expusă falsului, din pricina patimilor care există; naturală, legată de cele senzoriale, materiale, bazată pe rațiune; și supranaturală sau duhovnicească, care se referă la descoperirea tainelor Duhului Sfânt. Dincolo de cunoaștere este vederea luminii Sfintei Treimi sau Împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul omului (Luca 17, 21).

Pentru Sfântul Iustin, întreaga viață duhovnicească este o aventură cognitivă, ce presupune asceza trupească, sufletească și noetică. Adevărul nu se descoperă decât celui care atinge curăția întregii firi. Epistemologia ortodoxă, ce presupune lucrarea ascetică și adumbrirea harului, este singura reală, vie și completă și se realizează în persoana Dumnezeuului-om. Acesta este și testamentul cel mai prețios pe care ni-l lasă: „În El, adevărul devine în mod obiectiv imanent și prezintă o realitate istorică imediată și veșnic vie. Pentru a și-o impropria, pentru a face din aceasta o imanență subiectivă, este esențial ca omul, prin practicarea virtuților, să-L facă pe Domnul Iisus Hristos sufletul sufletului său, inima inimii sale și viața vieții sale”⁴.

¹ Theos – Dumnezeu; anthropos – om; de aici teantropic, cu referire la Dumnezeu-om, Iisus Hristos, model al îndumnezeirii omului.

² *Credința Ortodoxă și viața în Hristos*, trad. prof. Paul Bălan, Editura Buna Vestire, Galați, 2003, p. 52-53.

³ *Credința Ortodoxă și viața în Hristos*, p. 53.

⁴ *Credința Ortodoxă și viața în Hristos*, p. 76.

Pelerini în Rusia

Pr Cătălin Pălimaru

Antâlnirea cu spiritualitatea și cultura altor popoare creștine, cu locurile lor sfinte și personalitățile lor emblematică, a constituit mereu pentru pelerini un prilej de îmbogățire interioară. Această constatare este valabilă cu atât mai mult în cazul întâlnirii cu Rusia, un spațiu uriaș la propriu dar mai ales prin tezaurul artistic, cultural și spiritual pe care îl posedă. Martor al acestui tezaur a fost și un grup de pelerini din Arhiepiscopia Clujului, în frunte cu Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, care au vizitat această țară în perioada 2-13 iunie a.c. În pofida contextului politic internațional defavorabil, Rusia cucerește orice vizitator prin locurile ei frumoase, prin ospitalitate și mai ales ortodoxia ei. Pelerinajul Arhiepiscopiei Clujului a vizat două regiuni, Sankt Petersburg și Moscova, cu vizitarea obiectivelor locale și limitrofe mai importante.

Orașul Sankt Petersburg, numit și Veneția Nordului, pentru varietatea de canale care îl traversează, este "o splendidă insulă a frumuseții, artei și culturii" (Vladimir Trubetzkoy). Întemeiat după anul 1703, grație viziunii artistice a țarului Petru cel Mare, Sankt Petersburg-ul a devenit capitală a Imperiului rus între 1712 și 1917, impresionând prin monumentele grandioase, prin muzeele formidabile, prin arhitectura maiestuoasă dar mai ales geografia lui. El atestă, începând cu veacul XVIII, un salt spectaculos al culturii ruse prin orientarea ei europeană. Pe drept cuvânt Francesco Algarotti numea acest oraș: "Fereastră deschisă spre Europa". Marea literatură rusă e legată de Sankt Petersburg (prin Pușkin, Krilov, Gogol sau Dostoievski) așa cum același ținut e un sanctuar al muzicii ruse (prin creațiile lui Glinka, Ceaikovski, Rimski-Korsakov, Mussorgski, Prokofiev, Stravinski sau Șostakovici). Dacă această orientare occidentală, europeană a capitalei Rusiei de până la 1917 a fost de bun augur pentru cultura rusă în general, a fost nefastă în schimb pentru arta eclesială, favorizând un spirit decadent: bisericile sunt ridicate după modelul celor catolice din perioada renașterii, iar arhitectura și pictura lor, create în stil baroc, devin obositoare prin naturalismul lor, prin stilul colosal și ornamentația excesiv de aglomerată și prin abundența nefirească a aurului.

3 iunie a fost prima zi efectiv de pelerinaj și ea a început cu vizitarea Lavrei Alexandru Nevski din Sankt Petersburg, o vastă mănăstire construită din ordinului țarului Petru cel Mare al Rusiei și datând din anul 1710. Dacă până acum un secol ea cuprindea nu mai puțin de 16 biserici, astăzi mai sunt deschise doar cinci. În biserica principală, datând din 1724, sunt adăpostite, într-un mormânt somptuos decorat, moaștele Sfântului Alexandru Nevski, mare Cneaz al Vladimirului și Novgorodului în secolul XIII, canonizat încă din anul 1547 pentru efortul său de a apăra Rusia, de a o unifica și a-i întări credința. De altfel, Rusia a numărat în rândul sfinților, de-a lungul timpului, mulți conducători de stat, după modelul sfinților împărați Constantin și Elena. Poate nu întâmplător,

în biserica mare a mănăstirii am asistat câteva momente la Sf. Liturghie, în chiar ziua de cinstire a sfinților împărați Constantin și Elena, pe stil vechi. Șederea în perimetrul mănăstirii a continuat cu vizitarea cimitirului, unde sunt îngropați, în aripa veche,

Paraclisul Sfintei Xenia din Sankt Petersburg

țări și oameni de viță nobilă, dar și – în aripa nouă – personalități marcante ale lumii artistice și culturale rusești, precum F.M. Dostoievski, Rimski-Korsakov, Mussorgski, P. I. Ceaikovski, A. Rubinstein ș.a. Periplul petersburghez a inclus apoi vizitarea cimitirului Smolensk, cel mai vechi cimitir al orașului de pe Neva, cimitirul ortodox (în afara lui mai există unul armean și altul luteran) datând din anul 1738. Aici a fost ridicată, între anii 1786-1790, o biserică în cinstea Maicii Domnului din Smolensk. În spațiul aceluiași cimitir se găsește paraclisul închinat Sfintei Cuvioase Xenia din Sankt Petersburg, cel mai vizitat loc al acestui cimitir încă înainte de canonizarea oficială a cuvioasei. Rămasă văduvă la 26 de ani, sfânta

și închină viața lui Dumnezeu, asumând, ca formă de nevoiță, o cale de excepție, dar răspândită în Rusia. E cunoscută drept "Sfânta Xenia, cea nebună pentru Hristos". Pelerinii români au avut bucuria întâlnirii cu un alt mare sfânt rus, aproape contemporan cu epoca noastră și de la a cărui canonizare tocmai s-au împlinit 25 de ani. Este vorba de Sf. Ioan de Kronstadt, preot harismatic la cumpăna veacurilor XIX și XX în insula Kronstadt de lângă Sankt Petersburg. Moaștele lui se găsesc în mănăstirea de maici cu hramul Sfântul Ioan de Rila, de pe râul Karpovka, întemeiată chiar de el, mănăstire la care s-a închinat întregul grup. Ziua s-a încheiat cu vizitarea bisericii Sf. Nicolae „de la mare”, cunoscută și drept catedrala navală Sf. Nicolae, un locaș de cult ridicat de ofițeri ai flotei marine ruse, pusă de multă vreme sub ocrotirea Sfântului Nicolae. Sfințită în timpul împărătesei Elisabeta a II-a, construcția exprimă stilul baroc al epocii. De subliniat că în timpul blocadei naziste a orașului (sept 1941-ian 1944) nu a suferit nicio stricăciune iar în perioada guvernării sovietice a fost singura biserică din oraș deschisă cultului liturgic.

Ziua de 4 iunie a debutat cu vizitarea catedralei Kazanskaia care adăpostește, ca odor de mare preț, icoana Maicii Domnului Kazanskaia. Biserica era înconjurată de pelerini, credincioșii petersburghezi având ocazia să se închine, exact în vremea popasului nostru, la moaștele Sfântului Mucenic Gheorghe, aduse în Rusia de la mănăstirea athonită Xenofont. Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, adăpostită în biserică, este considerată ocrotitoarea orașului Kazan și a întregii Rusii. Catedrala, aflată pe Nevski Prospekt (principalul bulevard al orașului), a fost ridicată, începând cu anul 1801, de țarul Pavel I, după modelul catedralei Sf. Petru de la Vatican. A jucat un rol de simbol al națiunii ruse în timpul invaziei lui Napoleon din 1813. Începând cu anul 1932 guvernul sovietic a transformat această catedrală în „Muzeul de Istorie a Religiei

Catedrala Kazanskaia din Sankt Petersburg

și Ateismului". A urmat, ca obiectiv vizitat, fortăreața Sfinții Apostoli Petru și Pavel de pe malurile Nevei. Așezată pe o mică insulă, fortăreața a fost construită sub supravegherea atentă a țarului Petru I, începând cu anul 1703, ca bastion de apărare împotriva năvălirilor suedeze. Ulterior s-a transformat într-o „Bastillie” a Rusiei, servind ca închisoare pentru prizonierii politici. În inima acestei fortărețe se află catedrala Sfinții Apostoli Petru și Pavel, a cărei construcție a debutat în anul 1712. Turnul ei atinge 122 de metri, strălucind de aur. Interiorul este și el copleșit de prezența aurului. Biserica joacă rol de necropolă împărătească, adăpostind mormintele mai multor țari, în primul rând al lui Petru I, fondatorul orașului, dar și al ultimului țar, Nicolae al II-lea, și al familiei lui, uciși de bolșevici la Ekaterinsburg. Icoana lor e prezentă în această biserică precum și în foarte multe din întreaga Rusie. Următorul obiectiv a fost catedrala Sf. Isaac al Dalmației, ridicată, începând cu anul 1710 din inițiativa țarului Petru I, născut în ziua de prăznuire a acestui sfânt (30 mai). După câteva încercări nereușite, catedrala va fi ridicată în forma actuală abia începând cu anul 1818, după planurile arhitectului francez August Ricard de Montferrand. Lucrările au durat 40 de ani. Edificiul este masiv, grandios și covârșitor prin dimensiuni, atingând înălțimea de 101 metri. Cupola e acoperită cu 100 kg de aur masiv, iar interiorul e decorat luxuriant cu mozaic și coloane din piatră rară adusă din Urali sau îndepărtata Asie. Din anul 1930 a fost închisă, cupola acoperită cu vopsea neagră, fiind transformată mai târziu în muzeu al ateismului. Fotografiiile din perioada sovietică o arată înconjurată de lanuri de varză cultivate cu sârg de activiști ai colhozului. O bijuterie a arhitecturii eclesiale rusești o reprezintă biserica Mântuitorului Însângeraț, foarte asemănătoare catedralei moscovite Sf. Vasile Blajenii din Piața Roșie. A fost următorul obiectiv vizitat de pelerinii români. Ideea zidirii acestei biserici a plecat de la un eveniment tragic, anume asasinarea țarului Alexandru al II-lea în ziua de 1 martie 1881 de către militanții de stânga ai timpului, deranjați de reformele țarului. Biserica a fost ridicată de fiul lui, Alexandru al III-lea, între

1883-1907, ca loc de memorial. Locul asasinării este marcat printr-un baldachin de marmură încrustat cu pietre semiprețioase. De altfel, interiorul întregului edificiu este împodobit cu marmură rară, cu mozaicuri, însumând peste 7000 mp, și ornamentat cu operele unor artiști precum Victor Vasnetsov și Mihail Nesterov. Ziua s-a încheiat cu vizitarea muzeului Ermitaj. Impresia creată a fost copleșitoare, dimensiunile lui, numărul exponatelor, calitatea lor artistică precum și logistica lui lăsând pe orice vizitator fără cuvinte. Dată fiind întinderea lui și timpul scurt alocat, a fost nevoie de o abordare selectivă în cursul vizitării. Grupul s-a împărțit în funcție de preferințe. Am putut remarca un pavilion dedicat artei bizantine, cu icoane de o calitate excepțională, un altul dedicat artei vechi creștine în care este expus și „Discul lui Paternus” de la cumpăna veacurilor V-VI, cel mai vechi obiect liturgic descoperit pe teritoriul țării noastre și care atestă prezența în Scitia a mitropolitului Paternus și a vieții bisericești pe care o cârmuia. În același muzeu impresionează și multe alte exponate, de pildă picturile artiștilor olandezi; Rembrandt ocupă un loc aparte, tabloul lui cu scena întoarcerii fiului risipitor – capodoperă privită drept „testament” spiritual al autorului – manifestând o forță de expresie artistică fără egal.

Pelerinajul credincioșilor din Arhiepiscopia Clujului a continuat, în ziua de 5 iunie, cu vizitarea mănăstirii Valaam, un vechi complex monahal cu o influență majoră în viața duhovnicească a Rusiei, așezat pe un arhipelag de insule de pe lacul Ladoga. Mănăstirea trece printr-o amplă înnoire edilitară dar mai ales duhovnicească. Acest fapt transpare din calitatea icoanelor, a muzicii liturgice și mai ales a vieții isihaste cultivate aici. Starețul unuia din schiturile mănăstirii este Părintele Serafim, ucenicul arhimandritului Sofronie Saharov. Au fost vizitate biserica principală a mănăstirii, cu hramul Schimbării la Față a Mântuitorului, și Schitul Sf. Nicolae. În biserica principală ne-am putut închina la moaștele cuviosilor Serghie și Gherman, întemeietorii mănăstirii în secolul X, și ale cuviosului român Antipa de la Calapodești, monah aghiorit care și-a trăit ultimii ani la Valaam.

Ziua de 6 iunie a fost dedicată vizitării palatului imperial de la Peterhof fiind încheiată de drumul la Moscova. Construit de Petru I la începutul secolului al XVIII ca reședință de vară, Peterhof se întinde pe o suprafață de peste 600 de hectare, cu păduri, fântâni în cascade, lacuri și grădini elegant aranjate, fiind descris adesea ca o replică rusă a palatului de la Versailles. Încântătoarea așezare cucerește vizitatorii și prin deschiderea la mare prin Golful Finlandei.

Data de 7 iunie a marcat începutul vizitei la Moscova a grupului de pelerini români. Moscova este unul dintre cele mai vechi orașe ale Rusiei și a servit drept capitală în anumite momente ale istoriei. Orașul cuprinde cetatea Kremlinului, un centru istoric fortificat cu ziduri și turnuri de apărare ce include câteva catedrale și mai multe palate. În momentul de față este o metropolă cosmopolită adăpostind o populație de peste 15 milioane de locu-

Reședința de vară a țarilor de la Peterhof

itori, fiind cel mai aglomerat oraș al Rusiei. Șederea la Moscova a fost deschisă de participarea la Sf. Liturghie la catedrala Iisus Mântuitorul, emblema Bisericii din capitala Rusiei. Catedrala a fost zidită în secolul XIX dar a fost dărâmată de Stalin în 1931. La inițiativa patriarhului Alexei al II-lea, aceasta a fost reconstruită între anii 1994-2000 impunând prin maiestruozitatea ei. În interior credincioșii se pot închina la moaștele câtorva sfinți, unii foști mitropoliți ai Moscovei, între ei și Sf. Filaret Drozdov, mitropolit și mare teolog din veacul XIX. Sf. Liturghie a impresionat prin ceremonial și prin prestația artistică a corului. O mare parte dintre pelerini s-au împărțit. A urmat vizitarea Galeriilor Tretyakov, un muzeu colosal, unic în lume prin calitatea exponatelor. Este cel mai vizitat muzeu din Rusia. Celebritatea lui este dată de prezența unor icoane emblematică pentru Ortodoxia universală: cea a Maicii Domnului din Vladimir, expusă spre închinare în paraclisul Sf. Nicolae, și câteva din cele ale sfântului iconar Andrei Rubliov, de departe

(continuare în p. 7)

(continuare din p. 6)

cea mai însemnată fiind icoana Sfintei Treimi. Densitatea și frumusețea unor asemenea capodopere ale artei iconografice sunt covârșitoare. Periplul moscovit a continuat cu vizitarea Kremlinului și a catedralelor lui. Sunt edificii eclesiale impresionante prin arhitectură și pictură, toate având regim de muzeu și datând din veacurile XIV-XV. Au fost vizitate catedralele Bunevestiri, a Adormirii Maicii Domnului și a Arhanghelului Mihail. Catedrala Adormirii (Uspensky Sobor) a servit ca loc al încoronării țarilor, așa cum ea a servit și ca loc al îngropării lor în veacurile XV-XVII. Părăsind zidurile Kremlinului, am intrat în Piața Roșie, simbol al Moscovei dar și al puterii sovietice. E un loc al contrastelor, câtă vreme în același areal coabitează armonios mausoleul lui Lenin, catedrala Sf. Vasile Blajenii și clădiri ale diferitelor instituții, unele purtând încă steaua

Catedrala Uspenskaya - Kremlin

sovietică, altele însă medalioane cu Mântuitorul, cu Maica Domnului sau cu sfinți. Am vizitat catedrala Sf. Vasile Blajenii, emblemă a capitalei ruse și bijuterie a arhitecturii rusești – extravagantă prin stil și cu un colorit variat –, numită după Sf. Vasile cel nebun pentru Hristos (1468-1552). E de fapt un labirint de nouă paraclise zidite pentru a marca diferite victorii în fața mongolilor ale țarului Ivan cel Groaznic. În aceeași piață se găsește și catedrala Maicii Domnului Kazan, zidită în secolul XVII, dărâmată de Stalin în 1936 și reconstruită în 1993. Prezența ei este discretă, fiind eclipsată de mult mai celebra catedrală a sfântului Vasile. Ziua a însemnat un contact cu arta bisericească autentică din Rusia, expresie a unor oameni inspirați de Dumnezeu și oricând paradigmă pentru renașterea artei Bisericii.

În următoarea zi, 8 iunie, a continuat periplul moscovit cu vizitarea mănăstirii Donskoi, întemeiată în 1591. Biserica principală adăpostește o splendidă icoană a Maicii Domnului, pictată de Teofan Grecul, și moaștele sfântului Tihon, primul patriarh al Moscovei după reactivarea Patriarhiei în 1917. În cimitirul mănăstirii odihnește scriitorul Alexandr Soljenițin. A urmat mănăstirea Danilov, unde se află sediul Patriarhiei ruse și al sectorului de relații

Mănăstirea Danilov din Moscova

externe al Patriarhiei. E cea mai veche mănăstire din Moscova, datând din 1282 și fiind întemeiată de cneazul Daniil, fiul marelui cneaz Alexandru Nevski. Va fi canonizat mai târziu, iar moaștele lui se află în biserică. Tot în biserică se găsesc și moaștele sfântului Gheorghe Danilov, martir din perioada comunistă. Una dintre cele mai iubite sfinte ale Rusiei este sfânta Matrona (1881-1952), numită de Sf. Ioan de Kronstadt „cel de-al optulea stâlp al Rusiei”. Moaș-

tele ei se găsesc la mănăstirea Acoperământul Maicii Domnului (Pokrovski), întemeiată în 1635 și devenită în 1870 loc de pregătire a misionarilor trimiși în îndepărtata Asie. A fost următorul obiectiv vizitat. E un loc ocupat permanent de pelerini care caută mijlocirea sfintei Matrona. Periplul nostru a continuat cu vizitarea mănăstirii Novodevichy, construită în stil de fortăreață în 1524 de către prințul Vasile al III-lea. Biserica principală este închinată Maicii Domnului din Smolensk ca urmare a victoriei obținute în 1514 la Smolensk. De-a lungul timpului a adăpostit nenumărate doamne și domnițe ale familiilor nobiliare din oraș. În preajma mănăstirii se află un minunat lac, iarna devenind pe vremuri patinoar pentru protipendada moscovită. Ziua s-a încheiat cu o croazieră pe râul Moscova, prilej a admira alte obiective ale orașului.

Cu ziua de 9 iunie a început pelerinajul spre mănăstirea Diveevo, un drum obositor de peste 450 de km. În drum s-a făcut popas la Vladimir, pentru vizitarea catedralei Adormirii Maicii Domnului ridicată în 1155 pentru a adăposti celebra icoană ce se află la Galeria Tretyakov. Lăcașul de cult a constituit un model de arhitectură pentru bisericile rusești de mai târziu. În veacul XIV a fost împodobită cu

Catedrala din Vladimir

fresce de zugravii Andrei Rubliov și Daniil Ciornii. Din ele se mai păstrează doar câteva scene. În biserică se află mai multe racle, între ele și a sfântului prinț Andrei Bogoliubski, ctitorul bisericii. Următoarea oprire s-a făcut la Murom, vechi oraș din veacul IX, încreștinat de cneazul Constantin prin botezul localnicilor în râul Oka. Cuprinde câteva mănăstiri și biserici ce adăpostesc moaște ale unor sfinți protectori ai familiilor. În Mănăstirea de maici "Schimbarea la Față" se află moaștele Sfinților Petru și Fevronia de existența cărora este legată o istorie romantică. Ea s-a petrecut la începutul secolului al XIII-lea. Cneazul din Murom s-a îmbolnăvit de lepră și a fost vindecat de o fată simplă de la țară. Mai târziu s-au căsătorit,

Mănăstirea Sfânta Treime din Murom

au trăit fericiți până la moarte și au murit în aceeași zi. Sunt prăznuiți pe 25 iunie. Mănăstirea de călugări adăpostește moaștele sfântului cneaz Constantin și ale fiilor săi Mihail și Teodor, care au murit ca mucenici. Într-o biserică, la care nu am mai ajuns, se află și moaștele sfintei Iulia din Lazarevo, sfințită prin viața de credință dusă în familie. Seara ne-am cazat la mănăstirea Diveevo.

La mănăstirea Diveevo am petrecut până pe 11 iunie dimineața, când ne-am reîntors la Moscova. Mănăstirea este legată de prezența nevăzută a Maicii Domnului și a Sfântului Serafim de Sarov, ale cărui moaște se află într-una din bisericile mari. Se nevoiesc aici și în schiturile dependente în jur de

500 de maici. Locul este permanent frecventat de închinători. În cea mai veche biserică a mănăstirii sunt adăpostite și raclele a șapte sfinte, nevoitoare în mănăstire din decursul secolelor XIX și XX. În ziua de 10 iunie prezența noastră la mănăs-

Mănăstirea Diveevo

tire a fost încununată de liturgia arhierescă oficiată de Înaltpreasfințitul Andrei înconjurat de slujitori ai mănăstirii și clericii participanți la pelerinaj. După amiază am vizitat unul din schiturile mănăstirii și izvorul sfântului Serafim de lângă Sarov, în apele căruia cei ce se scaldă pot dobândi vindecare, potrivit credinței lor și făgăduinței sfântului. Vechea mănăstire de la Sarov e teritoriu interzis prin prezența în zonă a unei baze militare. La Diveevo impresionează evlavlia credincioșilor, rânduiala maicilor (care prevede zilnic în tăcere, indiferent de vreme, o procesiune – kanavka – în cinstea Maicii Domnului, pe locul unde ea a înconjurat mănăstirea), ambientul duhovnicesc, blânda prezență a sfântului Serafim. În conștiința Bisericii Sf. Serafim a rămas prin accentul pus pe dobândirea Sfântului Duh, ca scop al vieții creștine, și prin dialogul cu boierul Motovilov despre experiența harului. Motovilov este îngropat în incinta mănăstirii.

Ultima zi de pelerinaj propriu-zis a fost 12 iunie (care coincidea și cu ziua națională a Federației Ruse), zi în care, pe un trafic excesiv de aglomerat, ne-am îndreptat spre Lavra Serghiev Posad. Este cea mai importantă mănăstire din Rusia și centrul Ortodoxiei rusești. A fost înființată în anul 1345 de Sf. Serghie de Radonej ale cărui sfinte moaște se află în biserică principală, închinată Sfintei Treimi și împodobită cu picturile lui Andrei Rubliov și Daniil Ciornii. Aceasta a adăpostit și icoana Sfintei Treimi care se află acum la Galeria Tretyakov. Ne-am închinat și la moaștele Sfinților Nikon și Dionisie de Radonej, ale Sfântului Inochentie de Alaska, care de aici a plecat în misiune, și ale Sfântului Maxim Grecul. Ca pelerini am avut parte de ospitalitatea părintelui egumen Pavel și de însoțirea Părintelui Vasile din Cernăuți, magistrand român la Academia teologică ce funcționează chiar în incinta mănăstirii. Obștea are aproape 300 de monahi, dintre care o sută sunt dispersați în cele zece schituri dependente, unul chiar la Polul Nord. Mănăstirea deține comori inestimabile de icoane, cărți și obiecte bisericești dar mai ales un tezaur de viață duhovnicească.

Lavra Sfintei Treimi de la Serghiev Posad

Indiferent de poziția în Biserică sau în viața socială, pelerinajul ne-a evidențiat în primul rând ca oameni, făcându-ne solidari, apropiindu-ne unii de alții și prilejuindu-ne o îmbogățire spirituală. Timpul va decanta impresiile acumulate, iar întâlnirea cu sfinții și frumusețea locurilor vor rodi, cred, în fiecare un alt fel de ancorare în Dumnezeu.

Pelerinaj în Grecia

(1-9 Septembrie 2015)

Sf. Nectarie – Eghina, Sf. Ioan Rusul – Evia, Sf. Efrem cel Nou, Sf. Spiridon – Corfu, Sf. Ap Andrei – Patras, Tesalonic, Complexul de la Meteora

ZIUA 1: 1 septembrie 2014 (marți): Cluj-Napoca (ora

11.00)– Alba Iulia– București – Giurgiu-Ruse;

ZIUA 2: 2 septembrie: Thesalonic (Biserica Mitropolitană cu moaștele Sf. Dimitrie – Izvorătorul de mir, Biserica Sf. Sofia (moaștele Sf. Vasile Milostivul), Biserica Sf. Teodora (moaștele Sf. Teodora și a Sf. David Tesalonicianul). Cazare Paralia Katerini. (în funcție de timp, liber pentru plajă);

ZIUA 3: 3 septembrie: Biserica Sf. Muceniță – Paraschevi de pe Valea Tembi – Complexul Monastic de la Meteora. După Sfântul Munte Athos, Meteora este cel de al doilea centru monastic ortodox al Greciei, ca mărime și importanță. Stâncile cu pereți abrupti și înalțimi amețitoare, constituie unul din cele mai impresionante fenomene ale planetei. Pe vârfulurile cele mai greu accesibile, fără vegetație, s-a înfiripat viața monahală încă din secolul al IX-lea. În prezent din cele 24 mănăstiri, doar 6 sunt bine conservate și constituie o puternică atracție atât pentru pelerini cât și pentru turiștii din întreaga lume: Mănăstirea Marele Meteor, Mănăstirea Varlaam, Mănăstirea Sfânta Treime, Mănăstirea Rousanou, Mănăstirea Sfântul Ștefan și Mănăstirea Sfântul Nicolae Anapafsas. Pentru valoarea sa creștină, istorică, arhitectonică, artistică și geografică, Meteora este recunoscută și ocrotită de UNESCO și de alte organizații internaționale. Cazare Kalambaka;

ZIUA 4: 4 septembrie: Igoumenitza – Insula Corfu: Catedrala Sf. Spiridon (moaștele Sf. Spiridon) Având cel mai înalt turn din oraș, Biserica Sfântul Spiridon poate fi văzută de aproape oriunde ar fi privit orașul. Biserica a fost construită în anul 1596. Moaștele Sfântului Spiridon au fost așezate în această localitate în anul 1453. Sfântul Spiridon face mari minuni și astăzi, cea mai vădită dintre ele fiind aceea că papucii din picioarele sfințelor sale Moaște, în raclă, se tocesc în timp, nimeni umblând la ei. Astfel, papucii Sfântului Spiridon trebuie schimbați periodic. Acesta este semnul că Sfântul umblă neîncetat prin lume, spre a asculta și împlini rugăciunile celor ce îl cheamă în ajutor – Biserica Mitropolitană (moaștele Sf. Împărătesa Teodora). Cazare Insula Corfu (în funcție de timp, liber pentru plajă);

ZIUA 5: 5 septembrie: Igoumenitza – Orașul Patras (moaștele Sf. Apostol Andrei) – Canalul Corint – Mănăstirea Sf. Patapie (moaștele Cuv. Patapie Tămăduitorul și moaștele Sfintei Ipomoni). Mănăstirea se află așezată pe înălțimile din jurul Corintului cu o priveliște de basm. Moaștele făcătoare de minuni ale Cuviosului Patapie sunt așezate într-una din grotle din incinta mănăstirii. În grotă alăturată celei care adăpostește moaștele, este grotă în care a viețuit și s-a nevoit sfântul ocrotitor al locului. Cuviosul Patapie este cunoscut ca unul dintre sfinții tămăduitori de cancer. Cazare Atena;

ZIUA 6: 6 septembrie: Insula EGHINA (moaștele Sf. Nectarie Taumatargul). Mănăstirea Sfânta Treime din Insula Eghina este cunoscută mai ales pentru păstrarea în mareața ei biserică a moaștelor Sfântului Ierarh Nectarie Taumatargul, grabnic ajutor bolnavilor de cancer. Recent canonizat de către Biserica Ortodoxă a Greciei, Sfântul Nectarie a fost episcop de Pentapole și ctitor al Mănăstirii „Sfânta Treime” din Insula Eghina. Moaștele acestuia se păstrează astăzi în interiorul mănăstirii, fiind puse spre închinarea pelerinilor ce vin cu credință la acestea – Mănăstirea Buna-Vestire din Nea Makri (moaștele Sf. Efrem cel Nou – PARTICIPARE LA SFÂNTA LITURGHIE). Mănăstirea Sfântului Efrem cel Nou este una dintre cele

mai vizitate mănăstiri din Grecia și totodată una dintre cele mai vechi mănăstiri din Attica. În vechime, mănăstirea era populată de o mulțime de călugări, mulți dintre ei fiind martirizați de către păgânii otomani. Aici, vreme de mai bine de 27 de ani, Sfântul Efrem cel Nou va lua urma lui Hristos întru toate, atât în viețuire curată, cât și în pătimire înfricoșătoare. Cazare Atena

ZIUA 7: 7 SEPTEMBRIE: Insula Evia (moaștele Sf. Ioan Rusul) – Mănăstirea Kato Xenia (Brâul Maicii Domnului). Cazare Paralia Katerini.

ZIUA 8: 8 SEPTEMBRIE: Participare la Sfânta Liturghie la o mănăstire sau biserică din Grecia. Seara cazare la București sau Râmnicu Vâlcea. În 9 septembrie, miercuri seara, ajungem la Cluj-Napoca.

Preț: 390 Euro

Prețul include:

- Transport cu autocar clasificat 3*
- 6 cazări la hotel 3*
- mic dejun și cină
- Ghidaj și asistență religioasă:

Prețul nu include:

- Asigurarea medicală 38 de lei indiferent de vârstă
- Intrarea la obiective turistice (9 EURO)

Cazarea la întoarcere în București 50 lei de persoană
Ferry-boat Insulele Evia, Eghina, Corfu (35 EURO – TOTAL)

Camera SINGLE 95 EURO

Pelerinaj în Asia Mică (Capadocia - Turcia) și insula Rhodos (Grecia) (16-29 august 2015)

ZIUA I (16 august 2015 DUMINICĂ): Plecare din Cluj-Napoca (orele 21.00 din fața Catedralei Ortodoxe) – Alba Iulia – București – Ruse – Veliko Tarnovo (Bulgaria) – Kapikule (Turcia) – Edirne (Adrianopol). Traversare cu ferry-boat-ul a Strâmătorii Dardanele. Sosire și cazare la Çanakkale (seara, în data de 17 august 2015).

ZIUA II (18.08): Mic dejun. Plecare către Kuşadası. Se vizitează Cetatea antică Troia, Cetatea antică Pergam cu Biserica Sf. Ap. și Evanghelist Ioan și Curtea Roșie. Trecere prin Izmir (vechea Smyrna). Cazare și cină în Kuşadası.

ZIUA III (19.08): Mic dejun. Se vizitează Casa Maicii Domnului din Efes, Cetatea Efes (Biblioteca lui Celsus, marele teatru în care a predicat Sf. Apostol Pavel, Biserica Maicii Domnului – în care s-a ținut Sinodul al III-lea Ecumenic în anul 431), Cetatea Bizantină cu ruinele bisericii ridicate de Împăratul Iustinian și mormântul Sf. Ioan Evanghelistul, Templul zeiței Artemis (una dintre cele 7 minuni ale lumii). Cazare și cină în Kuşadası.

ZIUA IV (20.08): Mic dejun. Plecare spre Marmaris. Vizitarea cetăților antice grecești Milet și Didim, tur panoramic al orașului Bodrum (fostul Halicarnas cu templul Mausolos – una din cele 7 minuni ale lumii antice) și Castelul Cavalerilor Ioaniți. Cazare și cină în Marmaris.

ZIUA V (21.08): Mic dejun. Excursie de o zi opțională în Insula Rhodos (din Grecia), unde se vizitează Palatul Marelui Senior, Strada Cavalerilor, Portul Mandraki, Biserica Sfântul Mucenic Fanurie (construită în locul unde a trăit sfântul). Timp liber în insulă. Cazare și cină în Marmaris.

ZIUA VI (22.08): Mic dejun. Plecare spre Pamukkale. Se vizitează Laodiceea cu cea mai veche biserică din Asia Mică, terasele calcaroase cu apă termală (fenomen unic în lume), Cetatea Hierapolis cu martirionul ridicat pe

locul unde Sf. Apostol Filip a fost omorât. Cazare și cină în Pamukkale.

ZIUA VII (23.08): Mic dejun. Plecare spre Capadocia pe ruta Pamukkale – Denizli – Konya (oprire la Muzeul Mevlana-Confreria Dervișilor rotitori) – Aksaray – Nevsehir (fosta Nyssa). Cazare și cină la Urgup sau în împrejurimi.

ZIUA VIII (24.08): Mic dejun. Se vizitează: Valea Göreme – muzeu în aer liber, care adăpostește biserici paleocreștine săpate în tuf vulcanic, Pasa Bağî, (Chilia Sf. Simeon Stâlpnicul), orașul subteran Kaymaklı, panorama Văii Guvercinlik (Valea Porumbeilor) și Uchisar, vizitarea unui atelier de ceramică. Opțional plimbare cu balonul. Cazare și cină în Urgup.

ZIUA IX (25.08): Mic dejun. Plecare spre Istanbul pe traseul Aksaray – Ankara / fosta Ancyra (tur panoramic cu vizitarea Muzeului și a Mausoleului lui Mustafa Kemal Atatürk cu intrare liberă). Cazare în Istanbul.

ZIUA X (26.08): Mic dejun. Catedrala Sf. Sofia, construită de împăratul Iustinian în anul 537, Palatul Muzeu Topkapı (reședința sultanilor, care adăpostește exponate unice: mâna dreaptă a Sf. Ioan Botezătorul, sabia lui Ștefan cel Mare, toiagul lui Moise, sabia lui Regelui David din Vechiul Testament, etc). Timp liber în Marele Bazar. Cazare în Istanbul.

ZIUA XI (27.08): Mic dejun. Se vizitează Mănăstirea Balıklı (Izvorul Tămăduirii), Fortăreața Yedikule (închisoarea Martirilor Brâncoveni), închinare la sfințele moaște de la Patriarhia Ecumenică Grecească, Mănăstirea Vlaherne, Biserica românească a Sf. Mucenițe Paraschevi – ctitorie a Domnitorului român Constantin Brâncoveanu, Biserica muzeu a Mănăstirii Chora. Opțional, croazieră în strâmtoarea Bosfor. Cazare la Istanbul.

ZIUA XII (28.08): Mic dejun. Plecare spre țară cu oprire la Epivata, locul de naștere al Sf. Cuvioase Parascheva de la Iași și la Edirne pentru vizitarea capodoperei arhitectului Sinan, Moscheea Selimiye. Sosire la Cluj-Napoca în funcție de formalitățile vamale și de trafic (în dimineața zilei de 29 august 2015).

Preț: 595 Euro

Supliment la CAMERĂ SINGLE 215 EURO.

Servicii incluse:

- Transport cu autocarul;
- 11 nopți cazare hoteluri 3* și 4*;
- mic dejun și cină;

ghid român, vorbitor de limbă turcă;

- Preot însoțitor de grup: IEROMONAH ANASTASIE de la MĂNĂSTIREA FLOREȘTI – CLUJ-NAPOCA

Nu sunt incluse în preț:

- taxe intrări obiective (aprox. 120 euro / pers.);
- ferry-boat pentru cei ce merg opțional în Insula Rhodos (aprox. 55 euro);

- asigurarea medicală 47 de lei indiferent de vârstă;

- asigurare storno și medicală 58 de lei indiferent de vârstă

Acte necesare: Pașaport și asigurare medicală

NOTĂ:

* Autoritățile vamale își rezervă dreptul de a refuza intrarea pe teritoriul statului a oricărei persoane care nu prezintă suficientă încredere. Centrul de pelerinaje nu poate fi făcut răspunzător pentru astfel de situații ce nu pot fi depistate anterior plecării. Turistul își asumă riscurile de a-i fi refuzată intrarea și de aceea este obligat

să informeze Centrul de Pelerinaje asupra oricărui incident petrecut vreodată în afara granițelor României, precum și asupra oricărei tangente pe care o are cu statele în care are loc desfășurarea pelerinajului.

* Programul pelerinajului poate fi modificat de către conducătorul de grup, ca ordine de desfășurare sau se pot înlocui unele obiective sau hoteluri în funcție de anumite situații speciale.

* Categoriile de clasificare a hotelurilor sunt conforme standardelor din țările vizitate.

Informații despre pelerinaje și înscrieri:

Cristian Moldovan

Directorul Centrului de Pelerinaje "Renașterea"

Piața Avram Iancu, nr. 2

400098 Cluj-Napoca

Tel / Fax.: 0264-431020

Mobil: 0723-583822;

E-mail:

pelerinaje@mitropolia-clujului.ro

moldovandumitru@yahoo.com

Părintele Dometie de la Râmeț „Duhovnicul Moților”. 40 de ani de la trecerea la cele veșnice

*Dometie era păstor frumos
Mă uit la voi surorile lui toate
Eu cred că semăna cu ce-i mai bun
Din câte-au fost Ardealului lăsate.*

Ioan Alexandru

Pr Eugen Goia

În emoție întâmpinăm acest popas aniversar, când se face pomenirea vrednicului Părinte Dometie Manolache (+ 7 iulie), care rămâne în istoria monahismului din Țara Moților ca un părinte duhovnicesc, un părinte al iubirii, al smereniei și al ascultării.

Părintele Dometie a făcut parte din cinul monahal al celei mai vechi mănăstiri a Ardealului. A fost un model, un ideal, un exemplu viu de trăire duhovnicească. A fost o mare personalitate a monahismului Bisericii Ortodoxe. El este al doilea ctitor al mănăstirii Râmeț din timpul modern.

Mănăstirea Râmeț este Neamul Nostru Românesc, spune Nicolae Iorga.

Mănăstirea Râmeț este Biserica Românilor care îl iubesc pe Hristos.

Mănăstirea Râmeț a hrănit de sute de ani „Moșii” cu pâinea adevărului și curăției de inimă și a așteptării mântuirii noastre, prin venirea lui Hristos.

Aici la Râmeț s-au născut toți mucenicii, sfinții și eroii acestui neam din Țara Moților, creștin de 2000 de ani. Vin românii, vin moșii în fiecare an să se roage lui Dumnezeu pentru martirii neamului și eroii moților: Horea, Cloșca și Crișan și Craiul munților Apuseni, Avram Iancu.

Râmeț, câte pagini de istorie sfântă, de cultură, de jefelnicie, de spiritualitate românească nu cuprinde această sfântă mănăstire.

Râmeț: câți sfinți sihaștri s-or fi nevoit în această vatră de Ortodoxie străbună, nu poate să știe decât bunul Dumnezeu.

Râmeț, este un semn, este o vatră românească ce vorbește despre stăruința moților de pe aceste meleaguri încărcate de istorie sfântă, pentru unitate spirituală.

Călugării de la Râmeț au apărut cu dârzenie ortodoxia noastră. Aici la Râmeț s-a slăvit Dumnezeu fără încetare până astăzi.

A ne cunoaște istoria monahismului din Țara Moților este o datorie sfântă.

Despre părintele Dometie de la Râmeț s-a vorbit mult și au scris mulți oameni luminați. Toți remarcă faptul că părintele a fost un monah deosebit, o personalitate puternică a monahismului, un om cu mult dar dumnezeiesc.

O notă personală a părintelui Dometie este că a fost legat sufletește de istoria acestor meleaguri și de moși. Le-a cunoscut sărăcia și nevoile și i-a înțeles și i-a ajutat pe moși. Cunoștea sufletul moșului, dorința și lupta de veacuri și rolul pe care l-a avut Mănăstirea Râmeț în decursul istoriei, în viața religioasă a moșului. Din pagini îngălbenite de vreme am găsit următoarea însemnare: „Cu o noapte înainte de începerea revoluției lui Horea din anul 1784, acesta a venit la mănăstirea Râmeț, pentru că așa o numeau moșii, mănăstirea lor, bătrâna mănăstire”.

Mulți creștini vin în pelerinaj așa cum au venit din totdeauna la Sfânta Mănăstire Râmeț. Vin în pelerinaj, la vreme de încercare de boală și supărări, și alegă la mormântul părintelui Dometie. Se roagă pentru ajutor, sărută crucea și se închină, și se întorc la casele lor mai ușurați, mai liniștiți.

Pentru moți mormântul părintelui Dometie este o icoană vie, este o prezență care crește odată cu trecerea anilor.

Aici la Râmeț primesc tămăduire și mângâiere toți creștinii care vin cu credință de Dumnezeu. Chipul său l-am găsit în casele moților, semn că nu l-au uitat.

Părintele Dometie de la Râmeț a schimbat cât a putut fața lumii.

Așa vom înțelege cuvintele sfântului Filaret al Moscovei: „Dați-mi duhovnici buni și voi schimba fața lumii” (...1867). Prin toată viața sa, el ne-a dat o lecție de mare profunzime duhovnicească. Depinde de fiecare dintre noi cât și cum învățăm. Părintele Dometie a fost unul din marii Duhovnici ai sec. XX.

Să-l aducem pe părintele Dometie în zilele noastre.

„Ce prețios este și astăzi un părinte duhovnicesc!

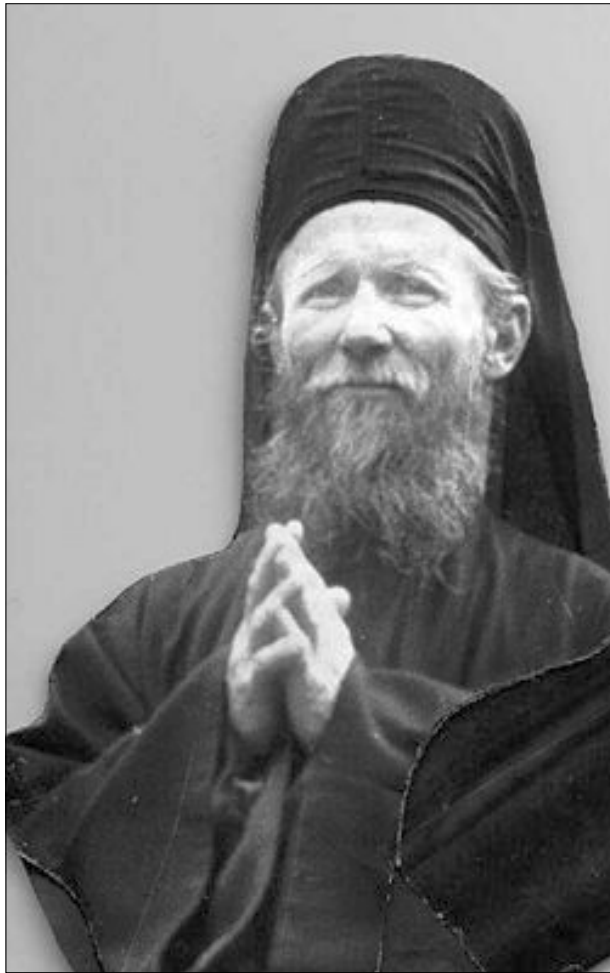
Ce fericit te simți în preajma lui. Sub protecția rugăciunilor lui!

Un duhovnic bun este singurul om al lui Dumnezeu căruia poți să-ți deschizi inima, să-i mărturisești tainele vieții tale și să-i ceri sfat de mântuire.

În chilia lui, ca într-o cămară a Duhului se mângâie sufletele tulburate, se dezleagă marile întrebări ale vieții. Duhovnicul împacă, liniștește, dezleagă, binecuvintează și te leagă de Hristos și rugăciune, își pune sufletul său garanție pentru fiii săi duhovnicești.

Doamne, nu ne lăsa fără asemenea duhovnici plini de har și de iubire!”

Pe marii oameni ai lui Dumnezeu Biserica îi cinstește și îi pomenește la data trecerii din viața aceasta. Oamenii mari sunt tot mai rari în zilele noastre. Apariția lor dă culoare epocii respective, inspiră încredere.

Un astfel de om a fost și părintele Dometie de la Râmeț. Un om cult, curat, cu frică de Dumnezeu. L-au numit pentru dragostea părintelui față de „moși” „Duhovnicul Moților” și așa va rămâne în conștiința lor, cât vor exista aceste meleaguri binecuvântate de Dumnezeu. Pe mormântul său cresc florile recunoștinței.

Părintele Dometie a făcut parte din rândul preoților de elită, care au ajuns mari personalități nu numai culturale ci și teologice, de ordin moral, de care biserica, neamului și Țara au avut nevoie în acele vremuri de cumpănă, de ateism.

S-a bucurat de prietenia și prețuirea marelui mitropolit al Ardealului Nicolae Mladin, mitropolitul Antonie Plămădeală și a lui Arsenie Boca – numit „Sfântul Ardealului”.

A slujit cu smerenie și dăruire, nevoită și răbdare, cu bucurie și lacrimi monahismul românesc. Toate necazurile pe care le-a răbdat în viață, toate ispitele, toate încercările dramatice prin care a trecut, nu au

putut să-i știrbească iubirea Dumnezeiească și inima fierbinte de duhovnic.

Din adâncul istoriei religioase a poporului român trebuie extras ce poate întări sufletele nației și rămâne în aceste vremuri de încercare spirituală.

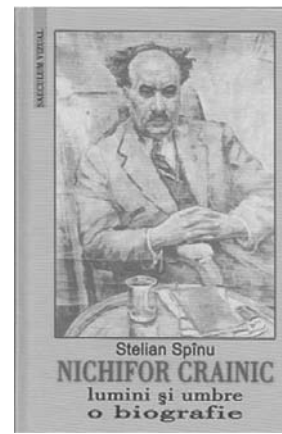
Poporul român este un popor care și-a plătit scump dreptul de a trăi în țara lui, în credința lui și în credința strămoșilor lui.

Pe marii duhovnici trebuie să-i facem cunoscuți, să ne fie modele de viață.

Ei, duhovnicii ne îndeamnă să pășim pe urmele oamenilor curați, de caracter, desăvârșiți, pe urmele sfinților, care n-au lipsit din neamul nostru românesc.

Să ne rugăm Părintelui Dometie, care ne încredințează prin viețuirea sa că sfințenie mai există și astăzi. Părintele Dometie trăiește. Este printre noi. Este prietenul nostru care ne întinde mâna. Să nu uităm îndemnul Mitropolitului Ardealului Antonie Plămădeală, care ne zice și nouă:

...Pe Duhovnicii aceștia... trebuie să-i iubim ca pe sfinții istoriei noastre, să-i păstrăm în chivotul de aur de pe sfânta masă a altarului ființei noastre, să-i pomenim pururi și să citim din viața lor cu evlavie și perseverență!

Stelian Spînu, *Nichifor Crainic – lumini și umbre - o biografie*, Editura Saeculum Vizual, București, 2013, 288 p.

Personalitatea complexă și controversată a lui Nichifor Crainic, asemenea operei lui, a suscitată, suscită și va suscita multă vreme încă interesul cercetătorilor preocupați de valențele ei teologice, filosofice, filologice, de relevanță istorică a personajului sau de alte

aspecte similare. Așa se explică diversitatea de studii și articole dedicate omului politic și teologului interbelic.

Între cercetările de ultimă oră privitoare la el se numără și cea semnată de părintele Stelian Spînu, profesor la Seminarul Teologic Ortodox de la Galați și doctor în filosofie, preocupat de interferențele între teologie și literatură¹. Lucrarea dânsului, intitulată într-o manieră sugestivă *Nichifor Crainic – lumini și umbre*, prezintă într-o manieră echilibrată și bine documentată profilul profesorului, reliefând deopotrivă calitățile și defectele dânsului, urmărindu-i parcursul biografic, cu plusurile și minusurile lui și analizând activitatea sa politică și culturală.

Structurată pe unsprezece capitole, ea reiterează și reconstituie biografia lui, pornind de la copilărie și până la deces. Autorul intervine între diviziunile cu un conținut informational dens, ce s-ar preta mai degrabă unei cercetări istorice, unități tematice ce conțin analize ample cu privire la publicistica lui, la atitudinile lui politice, memorialistică, prietenia cu Lucian Blaga sau activitatea desfășurată ca membru al celui mai înalt for cultural românesc, Academia Română. Datorită acestui fapt, dar și limbajului accesibil, opera se constituie într-o lectură facilă și plăcută, care reușește să mențină interesul cititorului până la ultima filă și să îi îmbogățească cunoștințele cu privire la ilustrul personaj.

Un mare plus al lucrării îl constituie și încercările repetate, multe încununuate cu succes, de a-l dezbăra pe Crainic de tendințele de mitificare și hiperbolizare care au existat și pe care, uneori el însuși le-a încurajat. Într-un mod aproape obiectiv (căci, uneori, totuși, din scrisul său, transpare simpatia pentru filosof), el reușește să reconfigureze profilul său biografic, oferind o imagine obiectivă, în care calitățile sale nu sunt exaltate într-o manieră encomiastică, defectele nu sunt înfierate cu lovcitate jurnalistică, iar personalitatea lui este creionată într-o manieră holistică.

Încă dintru început, autorul monografiei se dovedește un bun cunoscător al elementelor geografice caracteristice zonei natale a scriitorului și un fin portretist, creionând cu un talent aproape balzacian chipurile părinților lui și pătrunzând în intrinsecitatea relațiilor interpersonale ce au definit universal crăianic. De exemplu, el vorbește într-o manieră de-a dreptul sintetică despre starea conflictuală care a fost aproape un *leit-motiv* al vieții scriitorului, reliefând reciprocitatea atacurilor generatoare de polemici:

„Crainic a stărnit în viața sa foarte multe antipatii, controverse și polemici, cu mai toți scriitorii sau oamenii politici. De îndată ce unul îl părăsea, își vărsa amarul în presă cu o ferocitate devastatoare. Nu-i mai puțin adevărat că și el a fost atacat din toate părțile. Un fost colaborator de la Gândirea - Toma Vlădescu, îl arată, în articolul „Pentru cel mai trist cadavru”, ca un om de nimic, ca un poet de școală primară, iar eseurile sale erau „cuprinse de haos în puncte cardinale (cf. p. 115).

Pasaje interesante și suculente ale lucrării sunt și cele în care părintele Stelian Spînu analizează două categorii de relații, de-a dreptul antinomice ca formă de desfășurare: cea dintâi, cu Liviu Rebreanu, care începe frumos, pe cei doi legându-i multe elemente, se finalizează printr-o polemică dură, și cea din urmă, liniară și frumoasă, cu Lucian Blaga, pe care îl stimulează și îl influențează în scris.

Scriitorul nostru dă dovadă de profesionalism atunci când abordează subiecte de-a dreptul *fierbinți*, precum simpatia teologului față de anumite mișcări naționaliste sau concesiile făcute de el regimului comunist. Departe de a se constitui în pasaje desuete, ce scad din valoarea lucrării, acestea se materializează în adevărate contribuții la prezentarea complexă a personajului, atât prin ineditul abordării, cât și prin tonul calm, detașat și obiectiv al expunerii.

Astfel, privită atât în ansamblul ei, cât și analizată în profunzime, lucrarea părintelui profesor Stelian Spînu, o abordare interdisciplinară ce reunește istoria, filosofia, teologia și filologia, se constituie într-o operă valoroasă și inedită, ce se va impune cu certitudine între operele referențiale privitoare la acest subiect.

Ierom. Maxim Morariu

¹ Cf. Stelian Spînu, *Chipul luminos al preotului în literatura română*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2007.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **Iuni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În cursul anului universar, în fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertzieni”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

În timpul anului universitar, în fiecare **sâmbătă**, între orele 9.00 și 11.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Iunie 2015

1 iunie (Sfânta Treime): Pe altarul de vară al Mănăstirii de la Sopor de Câmpie, cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot pe diaconul Cătălin Alexandru Feier, pe seama parohiei Bonțida, protopopiatul Gherla. Hirotonește protosinghel pe ieromonahul Dorotei Ilieșiu, viețuitor în acest așezământ monahal. Este însoțit de domnul Cristian Moldovan, directorul centrului de pelerinaje „Renașterea”.

Face o vizită pe șantierul de pictură al bisericii din parohia Urca, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Alexandru Rusan).

În Parcul Central din Cluj-Napoca, asistă la spectacolul cu și pentru copii, organizat cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului, de către Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

2 iunie: Face o vizită pe șantierul căminului studențesc din incinta Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

3 iunie: În Sala Sinodală a Palatului Patriarhal din București, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

4 - 13 iunie: Împreună cu un grup de pelerini din județele Cluj și Bistrița-Năsăud, efectuează un pelerinaj în Federația Rusă. Duminică, 7 iunie, asistă la Sfânta Liturghie în Catedrala „Iisus Mântuitorul” din Moscova, iar miercuri, 10 iunie, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în biserica Mănăstirii „Sfântul Serafim de Sarov” de la Diveevo.

14 iunie: Săvârșește slujba de resfințire a bisericii și Sfânta Liturghie în parohia Florești, protopopiatul Năsăud. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru iconom pe părintele paroh Ioan Creța. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

15 iunie: La Facultatea de Teologie, examinează studenții din anul IV, la disciplina Spiritualitate.

În fața Teatrului Național, participă la manifestările organizate cu prilejul împlinirii a 126 ani de la mutarea la Domnul a poetului Mihai Eminescu. Săvârșește o slujbă de pomenire, rostește un cuvânt evocator și asistă la programul artistic organizat cu acest prilej.

16 iunie: La Facultatea de Teologie, se întâlnește cu doctoranzii la disciplina Spiritualitate.

Face o vizită în localitățile Vlah și Săvădisla, în vederea deschiderii unor puncte de slujire pentru micile comunități de creștini ortodocși de acolo.

Face o vizită pe șantierul bisericii „Intrarea Domnului în Ierusalim” din Florești (paroh: Pr. Sebastian Rusu). Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, protopopul de Cluj I.

17 iunie: La Opera Română din Cluj-Napoca, asistă la Gala Extraordinară de Operă și Balet Rus susținută de artiștii clujeni.

18 iunie: În curtea Centrului Eparhial participă la festivitatea de încheiere a cursurilor de la Seminarul Teologic Ortodox. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Face o vizită pastorală în protopopiatele Beclean și Cluj I. Vizitează parohiile Țăgșor (paroh: Pr. Marius Alin Buțurcă), Țagu (paroh: Pr. Ioan Daniel Dascălu), Budești Fânațe (paroh: Pr. Iuliu Ceușan), Budești (paroh: Pr. Claudiu Teodor Șumandea) și filia Zoreni de Vale a parohiei Mociu (paroh: Pr. Iustin Câmpean). Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

19 iunie: Săvârșește slujba Sfeștaniei la sediul Consiliului Județean Cluj. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La Mănăstirea Nicula, vizitează șantierul deschise: biserica nouă, clopotnița și muzeul, arhondaricul. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

20 iunie: Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în biserica Mănăstirii Nicula. Hirotonește întru ieromonah pe ierodiaconul Pantelimon Mocan pe seama mănăstirii și ierodiacon, pe monahul Gheorghe Mugur. Hirotonește întru duhovnic pe părintele Cătălin Alexandru Feier de la parohia Bonțida, protopopiatul Gherla.

În biserica Mănăstirii Nicula, săvârșește taina Sfântului Botez pentru prunca Ana-Maria Pop Vaida. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită pe șantierul de construcție a noii case parohiale din localitatea Mănăstirea, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Marcel Coroian).

Face o vizită în parohia Bonțida (paroh: Pr. Cătălin Alexandru Feier). Se întâlnește cu domnul Aurel Emil Carhat, primarul localității. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și

Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

21 iunie: În biserica din Corpadea, protopopiatul Cluj I, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru iconom, pe părintele paroh Vasile Mihai Pop.

Săvârșește slujba de sfințire a noii case parohiale din localitate. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotonește întru duhovnic pe părintele Ioan Daniel Dascălu de la parohia Țagu, protopopiatul Beclean și pe părintele Grigore Bolbos de la parohia Năsal, protopopiatul Gherla.

22 iunie: Inspectează lucrările de pictare în tehnica mozaic a cupolei Catedralei Mitropolitane. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Primește la reședință pe ieromonahul Rafail Noica. Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

23 iunie: La invitația direcțiunii, face o vizită la Spitalul de boli infecțioase din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Cristian Beldiman).

În aula instituției se întâlnește cu personalul medical. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Grigorescu (paroh: Pr. Cristian Beldiman).

Face o vizită în localitățile Stana și Jebucu, județul Sălaj, unde, cu ani în urmă, a lucrat pe șantierul de dublare a căii ferate.

24 iunie (Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul): Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Someșul Cald, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt duhovnicesc.

25 iunie: Face o vizită la Mănăstirea Nicula.

Vizitează parohiile Bonț, cu filia Săcălaia (paroh: Pr. Efrim Truța) și Sic (paroh: Pr. Anchidin Fetinca).

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința comisiei de organizare a Reuniunii Tinerilor Creștini Ortodocși din Europa, ce va avea loc în perioada 4 - 7 septembrie a.c.

26 iunie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial prezidează comisia de examinare a candidaților la concursul de ocupare a posturilor de preoți în parohiile Borșa (paroh: Cluj I), Șieu Măgheruș (prot. Beclean) și Simionesti (prot. Bistrița).

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt duhovnicesc.

27 iunie: Împreună cu PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, săvârșește slujba de resfințire a capelei din incinta penitenciarului din Bistrița și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Septimiu Viluț Chiciudean. Hirotonește întru sachelar pe părintele slujitor Ioan Vasile Vlașin. Acordă comisarului șef Lucian Siman, directorul penitenciarului, distincția „Crucea Transilvană”.

Face o vizită pe șantierul de renovare totală a casei parohiale din parohia Vișoara I (paroh: Pr. Iacob Marga), protopopiatul Bistrița. Este însoțit de domnul Cristian Moldovan, directorul centrului de pelerinaje „Renașterea”.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

28 iunie: Săvârșește Sfânta Liturghie în demisolul bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur (paroh: Pr. Vasile Raus, Pr. Vasile Bancos, Pr. Nicolae Maja, Pr. Radu Onac). Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot pe diaconul Septimiu Viluț Chiciudean, pe seama parohiei Borșa, protopopiatul Cluj I și diacon,

pe tânărul Flaviu Marian Druța. Face o vizită pe șantierul bisericii. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

29 iunie (Sfinții Apostoli Petru și Pavel): Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii din Țara Năsăudului, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot pe diaconul Flaviu Marian Druța, pe seama parohiei Șieu Măgheruș, protopopiatul Beclean.

În biserica din incinta centrului Social din Nușeni (slujitor: Pr. Ioan Aurel Rus), protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru tânăra Nicoleta Paula Lăcătuș. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și de PCuv. Ierom. Benedict Vesa, secretarul eparhial.

30 iunie (Soborul Sfinților Apostoli): Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Bârsana, județul Maramureș, în sobor de arhieriei, săvârșește Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Ierom. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Povestea vredniciei preoțești

Menuț Maximilian

Ușiguranță, puterea Sfintei Biserici se vede și în modul în care trimișii Celui de Sus pe pământ, preoții, reușesc să fie aproape de credincioși. Unul dintre vrednicii preoți ai Țării Năsăudului a fost părintele Dumitru Tomi, trecut la veșnicie anul trecut și pentru care, iată, se fac lucruri deosebite pentru a-i păstra memoria vie. De curând, a avut loc un festival folk dedicat memoriei părintelui. Un alt fapt demn de laudă este apariția, cu binecuvântarea Mitropolitului Andrei, a volumului îngrijit de președintele Astra, Ioan Seni, cu titlul „In memoriam preotul Dumitru Tomi - 1946-2014”, la Editura Pim.

Pentru modul în care a știut să structureze această carte, lăsând drum liber cuvântului părintelui trecut la veșnicie, Ioan Seni merită felicitări.

Părintele Dumitru Tomi s-a născut la Mocod, fiind absolvent al Liceului „George Coșbuc” din Năsăud și al Institutului Teologic din Sibiu. Este hirotonit în 1972 diacon, iar mai apoi preot și duhovnic al parohiei Rodna. Din 1975 este preot la Catedrala Năsăud, acolo unde slujește o viață. Este cel care construiește din temelii prima capelă mortuară din Patriarhia Română, Comoara, renovează Catedrala din Năsăud, formează corul bisericesc împreună cu arhidiacon Cornel Pop. Pentru toată strădania sa primește titlul de iconom oferit în 1988 de ÎPS Teofil, titlul de iconom stavrofor oferit în 1993 de ÎPS Bartolomeu și, tot în același an, Crucea Patriarhală oferită de PF Teoctist, Patriarhul României. Pentru modul în care a știut să promoveze credința străbună, din 2010 este Cetățean de Onoare al Năsăudului. „De abia atunci când un preot bun pleacă, ne dăm seama cât de importantă a fost misiunea lui printre noi”, spunea la lansarea cărții Mitropolitul Andrei. „Noi, care atât de repede murim, astăzi florile spirituale ale recunoștinței noastre le punem la căpătâiul părintelui Dumitru, rugându-l pe Dumnezeu să-i facă parte de odihnă, să-i mângâie familia îndurerată, iar nouă, tuturor, să ne dea înțelepciune ca viața, cât o mai avem de trăit, s-o trăim cu Dumnezeu și lângă Dumnezeu”, era mesajul transmis sutelor de credincioși pe 16 februarie 2014, de Mitropolitul Andrei la înmormântarea părintelui Tomi.

Poate că Ioan Seni și-a făcut și o datorie de onoare față de colegul de liceu prin publicarea acestei cărți, considerându-l pe părintele Tomi „un preot cu har și cu dar, un înțelept slujitor al bisericii și al comunității năsăudene, un preot și coleg stimat”.

Cartea impresionează prin gândurile părintelui Tomi, cel care își dorea să editeze o lucrare despre satul natal, Mocod, gânduri așezate acum în volumul care-i este dedicat, în urma trecerii la veșnicie. Părintele Tomi scrie despre plopul – monument al naturii de peste 200 de ani, despre craii de la Mocod, despre vestitele vâltori, despre tradițiile care l-au însoțit toată viața, dar mai ales despre familie, pe care o creionează cu mare sensibilitate. Tata, meșter rotar, era „un suflet bun și un meșter priceput”, iar mama, surprinzător, a ajuns să fie măcelarul satului, însă era un suflet de o bunătate aparte, dar și o croitoreasă iscusită. Tot mama a avut darul cântării, fiind cooptată în ansamblul „Cio-cărlia” din București, însă familia s-a opus să facă o carieră muzicală. O familie în care credința pentru Dumnezeu era la loc de cinste, iar acest mesaj a fost impregnat și în sufletul viitorului preot, cel care avea să primească acest mesaj divin în 1969, la un an după căsătorie, în timp ce se afla la Codor, în satul soției. Interesant este modul în care părintele Tomi vorbește despre

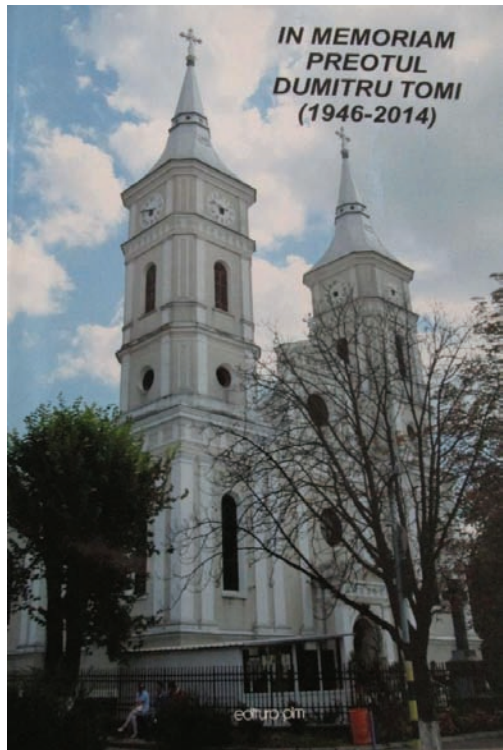
Revoluția din 1989: „Cuprins de această bucurie, ca unul care a avut de suferit din cauza dictaturii, precum întregul popor, m-am alăturat lor și în fața bisericii m-am îmbrăcat în veșminte. Am început să rostesc rugăciuni de dezlegare din robie a unui popor încătușat timp de 50 de ani. Lumea a început să cânte <<Deșteaptă-te, române>>, și să colinde, lucru total interzis de sistem până atunci. Ne-am urcat în primărie unde s-a format imediat un comitet provizoriu care să conducă destinele orașului... Timp de 12 ani fiind apoi ales, de comunitatea năsăudeană, consilier”. Poate unele dintre cele mai frumoase pasaje ale cărții sunt cele în care părintele Tomi scrie despre resfințirea bisericii din Năsăud și participarea Patriarhului Teoctist, pe care l-a invitat personal să fie prezent, pe 23 aprilie 1993, în orașul academicienilor. Aici se întâlnește și cu poetul Grigore Vieru, dar și cu opreliștile consilierului patriarhului care, venind din Ardeal, a crezut că o să ceară bani pentru lucrări. „După discuțiile purtate motivează că un patriarh, de regulă, nu merge de două ori într-un loc, că a fost cu doi ani în urmă la Moisei și este de ajuns. Atunci mi-am cerut scuze și i-am spus că Moisei nu este în Ardeal, ci este în Maramureș și nu este totuna. L-am rugat să vină, căci, după cum se știe, primul patriarh, Miron Cristea, a fost absolvent al Liceului <<G. Coșbuc>> din Năsăud, și prin intervenția preafericirii sale, în vremurile grele, când greco-catolicii dominau Ardealul, a ridicat o biserică ortodoxă în Năsăud, ca rezistență în lupta cu greco-catolicismul”. Patriarhul l-a strigat pe șeful de cabinet și i-a zis: „Brosăre, notează în agenda de lucru, pe 23 aprilie 1993, vom fi la Năsăud, la resfințirea Catedralei”. Preotului din Năsăud i s-au umezit ochii, iar Patriarhul l-a îmbrățișat: „Pleacă liniștit acasă și pregătește totul ca să fie

bine pe când voi veni”. Această zi a sfințirii Catedralei năsăudene va rămâne ca un reper istoric peste timp, Patriarhul fiind primit cu brațele deschise, dar și cu pâine și sare, alături de Mitropolitul Bartolomeu, fiind purtat prin Năsăud într-o trăsură cu doi cai, fiind impresionat de modul în care toate porțile caselor erau deschise și ornamentate cum numai în Țara Năsăudului a mai văzut. A fost atâtă lume încât cu mare greu a reușit să ajungă în biserică. Peste 60.000 de oameni din ținutul năsăudean, dar și din Ardeal, au asistat la aceste momente unice în care părintele Tomi a primit Crucea Patriarhală, iar mama lui, îmbrăcată într-un costum național, s-a aplecat asupra ierarhilor și, cu lacrimi de bucurie, a început să cânte doina „Pe cea verde coastă”.

Vizita la locurile sfinte l-a ajutat și mai mult în activitatea de preot pe părintele Tomi. Momentele în care vorbește despre boală sunt cutremurătoare, în scurt timp, pentru problemele de la gât, acesta făcând nu mai puțin de 35 raze și slăbind 35 kilograme. Părintele Tomi și-a dus cu vrednicie boala de pe acest pământ, știind că într-o zi răsplata va veni din ceruri. Impresionantă este rugăciunea pe care părintele Tomi o scrie cu o zi înaintea morții: „Sfinților îngeri, păzitori ai copiilor și nepoților mei, conduceți pașii lor, ferțiți-i de boli și accidente, de necazuri, de întâmplări rele, de ispite și acoperiți-i cu aripile dragostei voastre ziua și noaptea, la lucru și odihnă. Fecioară Marie, mama lui Dumnezeu, eu și Monica, fie ție îți încredințăm viața noastră, ajută-ne să trăim și să murim creștinește... Iisuse Hristoase, când tu vei hotărî să ne desparți unul de altul, primește-ne la tine”.

Volumul impresionează și prin mesajele transmise de oamenii apropiați ai părintelui Tomi, începând cu arhiepiscopul Irineu Pop Bistrițeanul, episcopul Vasile Someșanul, protopopul Ioan Dâmbu, preoții Lucian Greabu, Florin Rusu, Ioan Pinte, Chiril Zăgrea, dar și năsăudeni de vază: Dumitru Mureșan, Eugen Moldovan, Floarea Pleș, Ioan Mititean, Olga Lucața, Iacob Naroș, Romulus Berceni.

Cartea este povestea care va rămâne peste timp despre preotul Năsăudului – Dumitru Tomi, al cărui nume va dăinui în posteritate.

pe șeful de cabinet și i-a zis: „Brosăre, notează în agenda de lucru, pe 23 aprilie 1993, vom fi la Năsăud, la resfințirea Catedralei”. Preotului din Năsăud i s-au umezit ochii, iar Patriarhul l-a îmbrățișat: „Pleacă liniștit acasă și pregătește totul ca să fie

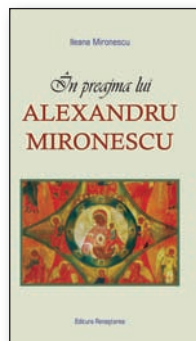
EDITURA RENAȘTEREA

OFERTE:

Sbornicul. Culegere despre rugăciunea lui Iisus,
702 pag., format: 130x200 mm
Preț: 70 lei.

HARRY BOOSALIS, Viața duhovnicească ortodoxă după Sfântul Siluan Athonitul,
Colecția: *Spiritualitate* nr. 9,
218 pag., format: 135x200 mm,
Preț: 29 lei

ILEANA MIRONESCU,
În preajma lui Alexandru Mironescu,
168 pag., format: 110x200 mm.
Preț: 22 lei.

ALEXANDRU MIRONESCU,
La scaunul Mărturisirii,
103 pag., format: 110x20 mm
Preț: 15 lei

DANIEL LEMENI,
Duhul a suflat în pustie. Lumea duhovnicească a Părinților deșertului
Colecția: *Monografii* nr. 5,
264 pag., format: 145x210 mm,
Preț: 20 lei

BERNARD LE CARO,
Sfântul Ioan de Shanghai (1896-1966) și vremea sa
Colecția: *Spiritualitate*, nr. 10
416 p., format: 135x200 mm
Preț: 30,00 lei

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul **ANDREI ANDREICUȚ**

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar **VASILE SOMEȘANUL**

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Alexandru Dărăban, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Protos. Simeon Pinte, Pr. Dan Popovici, Aurel Sasu, Paul Siladi, Nicolae Turcan, Cezar Ungureanu, Ierom. Benedict Vesa

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Pelerinajul pe jos la Mănăstirea Râmeț - pe urmele Sfântului Ghelasie de la Râmeț și ale Părintelui Dometie Manolache -

Romina Sopoian

Anul 2015 pare să devină anul prin excelență al pelerinajelor pe jos organizate de tinerii ortodocși de la Biserica Misionară din Campusul Universitar Hasdeu. Sau, poate, va fi doar primul din următorii ani de pelerinaje, așa cum erau ele într-un început: pe jos, cu strădanie și măcar cu puțină jertfă.

După pelerinajul din Postul Mare la Mănăstirea Nicula și cel din primăvară la mormântul Părintelui Arsenie Boca de la Mănăstirea Prislop, luna iunie a fost marcată de cel de-al treilea pelerinaj pe jos, la Mănăstirea Râmeț. Urmând tradiția rapid încheiată de a parcurge în jur de 18 km în drumeție, de data aceasta cei 19 km i-au dus pe credincioși pe urmele Sfântului Ghelasie de la Râmeț și ale Părintelui Dometie Manolache. Chiar dacă aceste pelerinaje s-au asemănat în mare parte, au început să apară și diferențe. Cel mai important aspect acum a fost împărțirea pelerinilor în două grupuri: cei care au mers pe jos și cei care au ales să parcurgă o distanță de 30 de km cu bicicleta.

Ora 6:00 a dimineții de 20 iunie i-a adunat pe cei doritori de a înfăptui călătoria duhovnicească pe jos la Biserica din Hasdeu, unde Părintele Ciprian Negreanu a rostit rugăciunea de drum și le-a dat binecuvântare. Apoi a urmat îmbarcarea în autocarele care i-a transportat atât pe călători, cât și bicicletele unora dintre ei până la locul unde aveau să o ia pe căi diferite în funcție de modalitatea de călătorie. Deși începuse să plouă mărunț și des, acest lucru nu a împiedicat râvna pelerinilor.

Popas la Aiud

Primul popas cu autocarul a fost la Mănăstirea Aiud, un loc de mare însemnătate în istoria țării noastre, unde au participat cu toții la Sfânta Liturghie. Deoarece ploaia torențială care s-a pornit între timp nu i-a lăsat pe credincioși să-și continue drumul imediat, Părintele Augustin de la Schitul „Înălțarea Sfintei Cruci” le-a vorbit acestora despre martirii închisorilor comuniste, cu precădere despre copiii și adolescenții care au fost întemnițați și chinuți alături de cei mai în vârstă, fără ca tinerețea și copilăria lor să îi îmblânzească pe torționari. Aceste relatări mai puțin cunoscute au zguduit firea până în străfundul inimii. Chiar dacă au fost închiși din cauza poziției spirituale sau politice a părinților lor, acești copii au dat dovadă de mult curaj, încercând să reziste până la sfârșit, fără a trăda pe nimeni și fără a se lepăda de Dumnezeu. Exemplul cel mai viabil a fost al

unui copil de preot care a fost închis la doar 8 ani pentru că mama acestuia nu a vrut să cedeze avansurilor unui colonel. Acestei dovezi de bărbăție și putere de jertfire a mamei s-a adăugat curajul acestui băiat care a fost eliberat abia după 10 ani de detenție grea și de dor zdruncinător de cei dragi.

Aceste realități îngrozitoare trăite de tinerii din perioada comunistă i-au întărit și mai mult pe tinerii pelerini care au hotărât să continue drumul în ciuda ploii de nedomolit. Probabil că această mică dovadă de curaj și râvnă a îmblânzit cerurile pentru că, odată ajunși la Teiuș, ploaia a încetat, pelerinajul pe jos putând să-și înceapă oficial parcursul. Nu mică a fost mirarea în legătură cu întorsătura pe care o luaseră lucrurile. Cei de la Cluj, care mai sunau din când în când ca să se intereseze de starea drumeților, au fost cu atât mai uimiți, cu cât în oraș plouase cu găleata toată ziua. Dumnezeu

Și-a ferit voinicii pelerini și de data aceasta, revărsându-și harul peste ei și oferindu-le bucurii de toate felurile: de la vremea perfectă pentru drumeție (vreme englezească, am putea spune, cu puțină ploaie, niște nori acoperitori și destul de mult soare), la frumusețile naturii, dărnicia cireșilor, corcodușelor și duzililor, prietenia oamenilor și râsetele călătorilor. Ambele grupe de pelerini – cei pe jos și cei cu bicicletele – s-au bucurat din plin de această zi chiar dacă au parcurs această distanță separat și oarecum diferit.

Bucurii la Râmeț pentru tinerii pelerini

Șirul drumeților, care a avut tot timpul în frunte crucea și cele două ripide, a ajuns la Mănăstirea Râmeț în jurul orei 16:00. Cei 90 de pelerini s-au reunit la intrarea în mănăstire, urmând să se închine împreună la icoane și la moaștele Sfântului Ghelasie din frumoasa biserică. Pronia Domnului a făcut ca tocmai atunci să iasă din altar un părinte bătrân care a făcut o scurtă rugăciune de mulțumire și care i-a îndemnat pe toți să nu înceteze să se roage niciodată, chiar dacă zic numai *Tatăl nostru*.

În cele aproape două ore pe care le-au petrecut acolo, pelerinii au avut multe de învățat și de făcut. După ce au admirat frumusețea mănăstirii, au avut parte de un ghid iscusit și binevoitor care le-a prezentat istoricul Mănăstirii Râmeț și cele mai vechi icoane, documentații și obiecte păstrate în muzeu. Acest ghid a fost de fapt o monahie care le-a vorbit cu mare evlavie și despre Sfântul Ghelasie pe care voiau cu toții să îl cunoască mai bine.

Întâlnire în duh cu Sfântul Ierarh Ghelasie

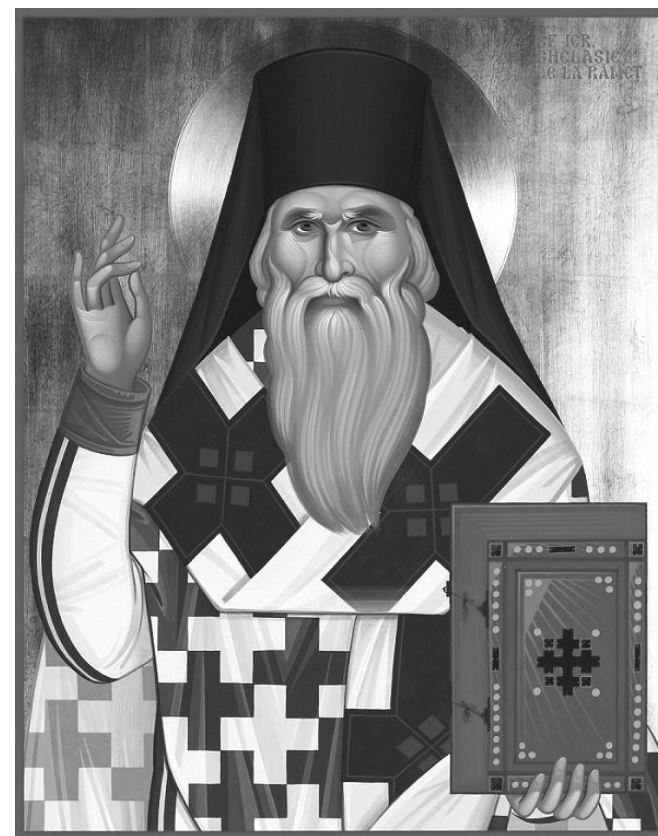
Astfel, călătorii au aflat că Sfântul Ierarh Ghelasie a trăit în secolul XIV. La început a fost doar un sihastru pe valea pâraului Râmeț din Munții Apuseni iar, apoi, a devenit egumen al Mă-

năstirii Râmeț din județul Alba de unde și era originar. A dus o viață duhovnicească îmbunătățită, dobândind încă din tinerețe darul facerii de minuni. După ce a deprins meșteșugul luptei duhovnicești de la cei mai iscușiți eremiți și după ce și-a curățit mintea de gândurile rele, a coborât în obște, ajungând un vestit îndrumător de suflete atât al sihaștrilor din Munții Râmeț, cât și al sătenilor din Țara Moșilor. Cuviosul Ghelasie nu mânca nimic în timpul săptămânii, în afară de Sfintele Taine. Ziua mergea cu ucenicii la ascultare, iar noaptea făcea priveghere și

săvârșea Sfânta Liturghie. Mânca împreună cu ceilalți doisprezece monahi numai sâmbăta și duminica. În posturi îi cerceta pe toți sihaștrii care se nevoiau în peșterile de piatră, iar apoi cobora la mănăstire, unde îl așteptau credincioșii și mocanii de prin munți. Veneau și mulți bolnavi, care se vindeau cu rugăciunile acestui sfânt cu mare dar de la Dumnezeu.

Odată, fiind cu ucenicii la adunat fân și fiind o arșiță mare din cauza căreia sufereau cu toții de sete, Cuviosul Ghelasie s-a rugat, aflând imediat un izvor cu apă. Acest izvor de apă rece se vede până în prezent și se cheamă Izvorul Cuviosului Ghelasie. Minunat a fost și faptul că într-o zi, în timp ce urca în poiană cu asinul, Dumnezeu i-a dezvăluit în chip tainic sfârșitul său. După multă rugăciune, și-a chemat ucenicii, sfătuindu-i să trăiască în dragoste, să iubească Biserica și să fugă de păcat. Sărutându-i pe toți, și-a dat sufletul în mâinile Mântuitorului. În tradiția mănăstirii se spune că, în timp ce asinul cobora de pe munte cu trupul Sfântului Ghelasie, clopotele de prin sate au început să sune singure. A fost îngropat lângă zidul bisericii, mulți bolnavi începând să se vindece la mormântul lui. După mulți ani, s-au descoperit în chip minunat, în jurul mănăstirii, bucăți din sfintele sale moaște, prin care se fac și astăzi multe minuni.

Mărturiile păstrate vorbesc despre mulți oameni cărora sfântul li s-a descoperit în vis, îndemnându-i să meargă la Mănăstirea Râmeț ca să se roage și ca să atingă moaștele lui. Făcând precum li se poruncise în vis, unii s-au vindecat de epilepsie sau de paralizie, iar alții au fost readuși la dreapta credință. Ceea ce s-a transmis de generații întregi s-a adevărat în anul 1978, când s-a descoperit în biserica mănăstirii o inscripție de mare însemnătate ce consemnează numele Arhiepiscopului Ghelasie, al zugravului Mihul de la Crișul Alb, precum și anul 1337. Acest Arhiepiscop al Transilvaniei din secolele XIV-XV, primul atestat cu numele, este tocmai Sfântul Ghelasie pe care poporul îl cinstește și acum cu multă evlavie.

Părintele Dometie Manolache, alt vas al Duhului

Părintele Dometie Manolache este unul dintre marii duhovnici ai secolului trecut despre care a povestit monahia și la al cărui mormânt s-au închinat pelerinii. Născut cu numele de Stelian, la 15 octombrie 1924, într-un sat din județul Buzău, și trecut la cele veșnice la 6 iulie 1975, a rămas în amintirea credincioșilor drept „duhovnicul sfânt de la Râmeț”. Chiar și Părintele Dumitru Stăniloae a făcut referire la Părintele Dometie, numindu-l „un erou al credinței, un suflet de mare sfințenie și puritate”.

Încă de tânăr, Stelian a fost atras de studiile teologice, absolvind Seminarul Teologic din Buzău în anul 1945, ca șef de promoție, și Facultatea de Teologie din București în 1949. La data de 6 iulie al aceluiași an, tânărul teolog a intrat în obștea monahală de la Mănăstirea Prislop. A primit hirotonia întru preot cu o lună mai târziu, la Mănăstirea Hodos-Bodrog, iar cea de duhovnic la Catedrala din Arad, de către Preasfințitul Andrei Mageru. În ziua Înălțării Sfintei Cruci din același an, la doar 25 de ani, a fost tuns în monahism la Mănăstire-

rea Prislop și a primit numele Dometie. Împreună cu viitorul mitropolit Antonie Plămădeală, l-a avut drept naș de călugărie pe însuși Părintele Arsenie Boca. A rămas în obștea Mănăstirii Prislop până la 18 mai 1952, când a fost transferat la Mănăstirea Afteia-Cioara.

Părintele Dometie și-a dorit să înființeze o mănăstire de maici aproape de Sebeș, având în vedere că peste douăzeci de fete de pe Valea Sebeșului voiau să îmbrățișeze viața monahală. Cu ajutorul părintelui, acestea au fost primite însă la mănăstirile din Rătești și Barbu. La rândul său, Părintele Dometie s-a așezat la Mănăstirea Ciolanu, unde, timp de trei ani, a fost duhovnicul lor, precum și al altor maici de la Mănăstirea Rătești.

Neputând înființa o mănăstire lângă Sebeș, părintele s-a mutat împreună cu viețuitoarele sebeșene de la Rătești la Mănăstirea Râmeț, recent transformată în mănăstire de maici. Când a ajuns acolo, locul a fost deosebit de aspru, chiliile puține, iar clădirile părgănite. Cele mai mari greutăți au fost însă în privința aprovizionării cu alimente și medicamente.

În urma Decretului 410 din luna mai a anului 1960, obștea de la Mănăstirea Râmeț a fost nevoită să se împrăștie prin țară, dar nu fără a aștepta cu emoție întoarcerea. Fiind desființat, locașul a ajuns cabană turistică și bufet. Multe dintre maici au lucrat la Cooperativa Record, din Aiud, unde se țeseau covoare. Deși nu și-au încetat niciodată nevoițele monahale, atât maicile, cât și părintele, au trăit în lume până în 1969, când s-au putut întoarce cu toții în obștea lor dragă.

Părintele Dometie a trecut la Domnul la 6 iulie 1975, într-o zi de duminică, la numai o lună după terminarea studiilor de doctorat pe care le făcuse la îndrumarea Preasfințitului Antonie Plămădeală. În cuvântul rostit la înmormântarea duhovnicului de la Râmeț, Preasfințitul Emilian Birdas a afirmat: „Teolog distins, părinte duhovnicesc, spirit de înaltă jertfelnicie, altruist gospodar de o mare capacitate, și-a dat neconștient silința pentru a îmbogăți, lărgi și aprofunda în toate fibrele ființei păstorilor săi conștiința dăruirii de sine pentru interesele obștii, pildă dându-se, din belșug, ca unul care toată viața a ars pentru ideea dăruirii de sine. Cel mai viu și mai frumos omagiu pe care i-l putem aduce este să-i urmăm îndemnul, dar mai ales pilda vieții sale, după puterile noastre”.

După o experiență atât de bogată și după ce au făcut cunoștință cu doi oameni mari ai lui Dumnezeu, pelerinii s-au pregătit de întoarcerea la Cluj. Înainte de a-și ocupa locurile în autocare, au luat cu ei apă rece de la Izvorul Cuviosului Ghelasie și au făcut câteva fotografii de grup, care au adăugat încă o filă importantă albumului de amintiri din pelerinajele pe jos ale anului 2015. Pelerinajul pe jos la Părintele Arsenie Boca

După fotografia de grup, pelerinii au urcat în autocarele ce i-au adus din nou la Cluj, după aproape 24 de ore. Da, au fost obosiți, dar mai ales fericiți. Petrecuseră o zi minunată alături de Părintele Arsenie, pentru care au cu toții doar gânduri de mulțumire.

Foto: Romina Sopoian

Premieră de film la Cluj-Napoca: 7 Cuvinte. Povestea unui biruitor – Gheorghe Calciu

Bogdan Dincă

La mijlocul lunii iunie, la Cluj-Napoca a avut loc premiera filmului *7 Cuvinte. Povestea unui biruitor* – Gheorghe Calciu, regizat de Andrei Negoită-Zagorodnâi, o producție Abis Studio, Editura Bonifaciu și Legenda Film & Co. Evenimentul a avut loc la inițiativa producătorilor filmului, cu implicarea în ceea ce privește partea administrativă și de organizare a Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români (ASCOR), filiala Cluj-Napoca.

Dacă în luna mai un alt supraviețuitor al temnițelor comuniste, Demostene Andronescu, a vorbit la Cluj-Napoca despre poezia în închisorile regimului nemicitor, atunci la mijlocul lunii iunie publicul clujean a avut posibilitatea să urmărească filmul care prezintă viața Părintelui Gheorghe Calciu. *7 Cuvinte* este povestea unui om care a petrecut 21 de ani după gratii. Gheorghe Calciu, student la Medicină, intră în închisoare în 1948, pentru „vina” de a-și fi iubit țara și credința. Timp de 16 ani trece prin experiențe-limită: reeducarea de la Pitești, cavoul morții din Jilava, „ispitirile” de la Aiud.

După eliberare, într-o țară îngrozită de teroarea Securității, rostește în București, *7 Cuvinte* către tineri, pentru care este arestat și condamnat la moarte, apoi expulzat în America. Peste 30 de oameni depun mărturie despre viața Părintelui Gheorghe Calciu, într-un documentar artistic căruia nu-i lipsesc verva, sensibilitatea și umorul.

În cadrul evenimentului Părintele Gheorghe Calciu a fost evocat de oameni care l-au cunoscut și care au petrecut alături de acest martir al poporului român zile sau chiar ani. Printre vorbitori au fost: Protosinghelul Amfilohie Brânză, duhovnicul Mănăstirii Diaconești, judecătorul bucureștean Lucian Popescu și regizorul filmului, Andrei Negoită-Zagorodnâi. Moderatorul evenimentului a fost Părintele Ciprian Negreanu, duhovnicul Bisericii Studenților și ASCOR Cluj-Napoca din Campusul Hașdeu.

Tabăra studențească de vară Rogojel 2015 – „Maica Domnului: Îndrăzneală a gingășiei”

Iulia-Anamaria Mureșan

În anul acesta, la început de august, în postul Adormirii Maicii Domnului, Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România (ASCOR), filiala Cluj-Napoca, va organiza tabăra studențească de vară în localitatea Rogojel, județul Cluj în parohia cu hramul „Sfânta Treime” păstorită de Părintele Florin Mereu. Comuna Rogojel este una dintre localitățile ce fac parte din Masivul Muntos Vlădeasa și promite a fi o gazdă primitoare pentru cele două sute de tineri care vor alege să-și petreacă altfel timpul liber în vacanța de vară.

Vor fi, așa cum s-a obișnuit și în alți ani, liturghii zilnice, slujbe de seară în cadrul cărora va fi intonat *Paraclisul Maicii Domnului Pantanasa* (o bună ocazie pentru cei ce vor să învețe să cânte paraclisul așa cum se cântă în Muntele Athos), discuții și cateheze cu Părintele Ciprian Negreanu și cu alți invitați deosebiți, o varietate largă de ateliere, drumeții cu scop etnografic și „degustare de fructe de pădure”, dar și multe activități-surpriză ce îi vor aștepta pe cei care vor prefera să se destindă într-un atare mod. Cazarea va fi la cort (pentru situațiile speciale sunt prevăzute câteva locuri de cazare pe la casele țăranilor), iar mesele vor fi adevărate agape, pregătite de echipe formate din participanți, precum s-a obișnuit și în anii trecuți.

Așa cum se știe, specificul taberei de vară adresată studenților constă în trăirea și valorificarea tradițiilor creștin-ortodoxe, dar și a datinilor strămoșești. Organizatorii evenimentului se vor îngriji ca cele

două aspecte fundamentale să transpară în toate activitățile duhovnicești, culturale și meșteșugărești din timpul taberei de la Rogojel.

Astfel, voluntarii dibaci ai ASCOR, tineri care și-au dezvoltat pe parcursul anilor diverse talente și îndemânări, vor desfășura o paletă vastă de ateliere. Împlinirea metanierele și a cruciulițelor, sculptatul în lemn, brodatul procovețelor, restaurarea costumelor populare, realizarea icoanelor prin metoda litografierii, vor anima mulți tineri și tinere dornici de a învăța tehnici de lucru manual. De asemenea, va fi și un atelier de învățat tainele chitarei și ale fluierei. Anul trecut ne-am bucurat cu toții de inițiativa spontană a unor participanți de a forma un grup muzical, aceștia au fredonat instrumental și vocal piese compuse de Anton Pann, de asemenea ne-am bucurat și de tiroliana Părintelui Teodor Tare.

Și anul acesta tabăra de vară va fi deosebită, cu mult folos duhovnicesc și cu posibilitatea de a trăi sentimentul comuniunii și al bucuriei în sânul naturii, alături de oameni cu suflete frumoase.

Țeapă: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300

ISSN: 1224-0567

revista.filocalia@yahoo.com